

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης
Επιχειρήσεων

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας

Διεύθυνση: Μεγάλου Αλεξάνδρου 1, 263 34 ΠΑΤΡΑ

Τηλ.: 2610 369225, 2610 369203, 2610 396210

website: manedu.upatras.gr, email: manedu@upatras.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

EDUCATION
MANAGEMENT

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΜΣ: «Διοίκηση Εκπαίδευσης / Education Management»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Οργάνωση και λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων
στην Ελλάδα και στις χώρες της Ε.Ε.: Μία
συγκριτική μελέτη»**

ΔΟΥΛΑΜΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Δρ. Γεωργιάδου Νίκη

Α΄ Συν-Επιβλέπων

Δρ. Γιαννούκου Ιωάννα

Β΄ Συν-Επιβλέπων

Δρ. Καρανικόλα Ζωή

ΠΑΤΡΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ.3 του Ν.1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2022.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Διπλωματικής Εργασίας, καθώς και την επωνυμία του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε καθώς και τον επιβλέποντα και την επιτροπή κρίσης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ευκαιρία της ολοκλήρωσης της παρούσης Διπλωματικής Εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διοίκηση Εκπαίδευσης» για τη συνεισφορά τους κατά της διάρκειά του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην Επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Ν. Γεωργιάδου για την υποστήριξη και τη συνδρομή της κατά την εκπόνηση της παρούσης εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από την παρούσα εργασία διερευνάται η κατάσταση που επικρατεί στον τομέα της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, υπό το πρίσμα του Εθνικού και Ενωσιακού δικαίου, τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών και οι ελευθερίες που διαθέτουν αναφορικά με τα θέματα παιδείας. Σκοπός της μελέτης είναι η συγκριτική ανάλυση της οργάνωσης και της λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων της Ελλάδας σε σχέση με την Ευρώπη. Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας και έγινε αναζήτηση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών.

Αρχικά, γίνεται μία παράθεση της λειτουργίας των εκπαιδευτηρίων στο πεδίο της ιδιωτικής εκπαίδευσης όπως επίσης και το ρυθμιστικό πλαίσιο που τη διέπει, ενώ αναλύονται οι συνθήκες που είχαν αρχικά τεθεί και εκείνες που ισχύουν τώρα αναφορικά με την παροχή άδειας ίδρυσης ενός ιδιωτικού εκπαιδευτικού ιδρύματος. Στη συνέχεια βάσει της μελέτης σχετικά με την «Ιδιωτική Εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση», (Private education in the European Union, 2000) παρουσιάζονται οι τροποποιήσεις που τίθενται σε εφαρμογή στα κράτη της Ε.Ε. θέτοντας στο επίκεντρο την υποχρεωτική εκπαίδευση στα πλαίσια του ιδιωτικού τομέα, ενώ η υλοποίηση μίας έρευνας ως προς τον τρόπο βάσει του οποίου οργανώνεται και λειτουργεί η ιδιωτική εκπαίδευση στην Ευρώπη βρίσκεται σε πρώτο πλάνο. Σε συνδυασμό με την έρευνα αυτή αναλύεται το ισχύον γενικό θεσμικό πλαίσιο, ο ρόλος του εκάστοτε κράτους μέλους καθώς και η χρηματοδότηση που παρέχεται από τους κρατικούς φορείς, όπως επίσης και οι δράσεις που αναλαμβάνονται εντός της Ε.Ε. και συνδέονται με την ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Τέλος, μεγάλη βαρύτητα αποδίδεται στη μειονεκτική θέση που κατέχει η Ελλάδα έναντι των υπολοίπων κρατών-μελών της Ένωσης ως προς τη χρηματοδότηση που διατίθεται για την ιδιωτική εκπαίδευση, καθότι βρίσκεται ανάμεσα στα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου κανένα από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια δε λαμβάνει κάποιου είδους κρατική επιχορήγηση.

Ως εκ τούτου, παρατίθενται οι περιπτώσεις των ποσοστών χρηματοδότησης που λαμβάνουν τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια στο σύνολο των κρατών της Ένωσης αφού αυτό συνιστά και το μοχλό αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας των ιδιωτικών μονάδων των υπολοίπων κρατών που χαρακτηρίζονται από πιο προηγμένα εκπαιδευτικά συστήματα σε σχέση με την Ελλάδα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ιδιωτικά σχολεία, Ελλάδα, Ευρώπη

ABSTRACT

This paper examines the situation in the field of private education in Greece, in the light of national and EU law, the constitutional rights of citizens and the freedoms they have regarding to education. The purpose of the study is the comparative analysis of the organization and operation of private schools in Greece in relation to Europe. The qualitative research methodology was used to answer the research questions and primary and secondary sources were searched.

The operation of the schools in the field of private education is presented as well as the regulatory framework that governs it, while the conditions that were initially set and also they are analyzed those that are now valid regarding the granting of a license to establish a private educational institution. Then, based on the study on "Private Education in the European Union" (Private education in the European Union, 2000) the changes that are implemented in the EU countries are presented, focusing on compulsory education in the private sector, while the implementation of a research on the way in which it is organized and running private education in Europe is at the forefront.

In combination with this research, the current general institutional framework is analyzed, the role of each Member State as well as the funding provided by the state bodies as well as the actions undertaken within the EU and are linked to private vocational education and training. Finally, great importance is attached to the disadvantaged position of Greece compared to the other Member States of the Union in terms of funding available for private education, as it is among the members of the European Union where none of the private schools receives any kind of state grant.

Therefore, the case of the funding percentages received by private schools in all the countries of the Union is presented, as this is the lever of efficiency and functionality of the private units of the other Member States, which are characterized by more advanced educational systems in relation to Greece.

KEYWORDS: Private schools, Greece, Europe

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	9
1.1 Ιστορική αναδρομή.....	9
1.2. Το δικαίωμα της παιδείας.....	12
1.3 Η ελευθερία της διδασκαλίας	15
1.4 Ελευθερία εκπαίδευσης	16
1.5 Η συνταγματική κατοχύρωση της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	18
1.6 Νομολογιακές τοποθετήσεις σε ζητήματα ιδιωτικής και γενικής εκπαίδευσης	19
1.7 Η ιδιωτική εκπαίδευση βάσει πρωτογενούς Ενωσιακού δικαίου	21
1.8 Ο ρόλος του παράγωγου Ενωσιακού δικαίου σε θέματα ιδιωτικής εκπαίδευσης.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	25
3.1 Άδεια ίδρυσης και οργάνωση ιδιωτικών σχολείων	25
3.2 Όργανα διοίκησης	27
3.3 Εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	31
4.1 Η έννοια της ιδιωτικής εκπαίδευσης	31
4.2 Γενικό θεσμικό πλαίσιο ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη	32
4.3 Ευρωπαϊκά προγράμματα σπουδών και προσόντα στην ιδιωτική εκπαίδευση	36
4.4 Ο ρόλος του κράτους.....	39
4.5 Χρηματοδότηση και δίδακτρα.....	42
4.6 Προσόντα και ικανότητες εκπαιδευτικών	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.....	48

5.1 Ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση στην Ευρώπη.....	48
5.2 Το Ευρωδιαβατήριο Κατάρτισης (EUROPASS).....	51
5.3 Πλαίσιο Επαγγελματικών προσόντων (EQF).....	51
5.4 Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	55
6.1 Σύγκριση ποιοτικών δεικτών για την εκπαίδευση	55
6.2 Δημόσια και Ιδιωτική εκπαίδευση	60
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66
Ξενόγλωσση.....	66
Ελληνική.....	68
Νομοθεσία	71

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιδιωτική εκπαίδευση είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται συχνά σε αντιδιαστολή με την εκπαίδευση του δημόσιου τομέα. Ωστόσο, η ιδιωτική εκπαίδευση καλύπτει μια σειρά από πολύ διαφορετικές καταστάσεις. Σύμφωνα με τον κοινό ορισμό της ιδιωτικής εκπαίδευσης, οποιαδήποτε μορφή εκπαίδευσης ιδρύεται ή οργανώνεται εξ ολοκλήρου από ιδιώτες ή μη κυβερνητικούς φορείς (ενώσεις ιδιωτικού δικαίου) θεωρείται ότι εμπίπτει στον ιδιωτικό τομέα (Lung, Moldovan & Ling, 2000). Επίσης, η Georgiadou (2020) αναφέρει ότι το νομικό δικαίωμα ίδρυσης, λειτουργίας και παρακολούθησης ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κατοχυρώνεται από διάφορες διεθνείς συνθήκες όπως η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1948) και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των διακρίσεων στην Εκπαίδευση.

Σημαντική είναι η διάκριση που υπάρχει μεταξύ της ιδιωτικής εκπαίδευσης με την αυστηρή έννοια του όρου και της επιχορηγούμενης ιδιωτικής εκπαίδευσης. Ενώ η ιδιωτική χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από πρόσωπα ή μη κυβερνητικούς φορείς (ενώσεις ιδιωτικού δικαίου), μπορεί επίσης να λειτουργήσει με επιχορηγήσεις από δημόσιες αρχές. Αυτή η χρηματοδότηση μπορεί να είναι ή να μην είναι σημαντική και μπορεί να καλύψει διάφορα είδη δαπανών. Ανάλογα με τη χώρα, η ιδιωτική εκπαίδευση μπορεί να υπόκειται σε ορισμένες μορφές κρατικού ελέγχου. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να χωριστούν σε 3 κατηγορίες ανάλογα με τη σχέση που έχει η ιδιωτική εκπαίδευση με τις δημόσιες αρχές (Eurydice, 2000).

Στη πρώτη κατηγορία ανήκουν η Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο όπου τα ιδιωτικά σχολεία δε λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση. Ωστόσο, αυτή η απουσία δημόσιας χρηματοδότησης δεν εμποδίζει το κράτος να ασκεί έλεγχο στα ιδιωτικά σχολεία. Στη δεύτερη ομάδα χωρών (Γαλλία, Ιταλία, Πορτογαλία), υπάρχουν διαφορετικοί τύποι συμβάσεων που δημιουργούν σύνδεσμο μεταξύ ιδιωτικών σχολείων και δημόσιων αρχών. Ανάλογα με το είδος της σύμβασης, το εκάστοτε ιδιωτικό σχολείο λαμβάνει επιχορηγήσεις και είναι ελεύθερο σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό ανάλογα με τις συνθήκες (της διδασκαλίας, την πρόσληψη εκπαιδευτικών κ.λπ.) που επιβάλλονται από την δημόσια αρχή. Τέλος, στην τελευταία κατηγορία χωρών, που περιλαμβάνει την πλειονότητα των χωρών, τα επιχορηγούμενα ιδιωτικά σχολεία φαίνεται να έχουν πολλά κοινά με τα σχολεία του δημόσιου τομέα. Για παράδειγμα, στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, το

Λουξεμβούργο, την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία, η ιδιωτική εκπαίδευση επιχορηγείται, είτε μερικώς ή πλήρως, αλλά λειτουργεί κάτω από τις ίδιες συνθήκες με την εκπαίδευση του δημόσιου τομέα (Eurydice, 2000).

Σκοπός της παρούσας Διπλωματικής είναι η μελέτη της επικρατούσας κατάστασης στην ιδιωτική εκπαίδευση πρώτου και δεύτερου βαθμού στη Ελλάδα, παρουσιάζοντας τόσο τα βασικά της μεγέθη, όσο και το ρυθμιστικό πλαίσιο που τη διέπει, καθώς και η σύγκριση με το αντίστοιχο ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δίνοντας έμφαση κυρίως σε χώρες που χαρακτηρίζονται από πιο προηγμένα εκπαιδευτικά συστήματα σε σχέση με την Ελλάδα. Στην Ελλάδα η ίδρυση των ιδιωτικών σχολείων επιτράπηκε από το ελληνικό Σύνταγμα της 11ης Ιουνίου 1975 (άρθρο 16 παράγραφος 8). Το ίδιο άρθρο απαγορεύει τη σύσταση ιδρυμάτων πανεπιστημιακού επιπέδου από ιδιώτες ή φορείς. Τα ιδιωτικά σχολεία υπόκεινται στη διάταξη 682/77 «περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσης και οικοτροφείων» και στο ν. 1566/85.

Η εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου. Ειδικότερα, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην ιδιωτική εκπαίδευση και αναλύονται: το δικαίωμα της παιδείας, η ελευθερία της διδασκαλίας και της εκπαίδευσης, η συνταγματική κατοχύρωση της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Επίσης στο ίδιο κεφάλαιο παρατίθενται δεδομένα για τις νομολογιακές τοποθετήσεις σε ζητήματα ιδιωτικής και γενικής εκπαίδευσης. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση της ιδιωτικής εκπαίδευσης βάσει πρωτογενούς εθνικού δικαίου και με την αναφορά στο ρόλο του παράγωγου Ενωσιακού Δικαίου. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθεται η μεθοδολογία της έρευνας ενώ στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Αντίστοιχα, στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στις δράσεις και τις πρωτοβουλίες της Ε.Ε. στο χώρο της ιδιωτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τέλος στο έκτο κεφάλαιο αναλύεται η ποιότητα εκπαίδευσης με τη χρήση κάποιων δεικτών. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

1.1 Ιστορική αναδρομή

Η ιδιωτική εκπαίδευση είναι συνυφασμένη με τα πρώτα βήματα ίδρυσης του ελληνικού κράτους. Το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας (άρθρο 20) αναγνώρισε τη ίδρυση και την λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων ήδη από το 1827. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πολιτικού Συντάγματος του 1827 καθιερώθηκε η ελευθερία της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν σχολεία και να επιλέγουν εκπαιδευτικούς για την εκπαίδευσή τους (Georgiadou, 2020).

Επίσης, η ύπαρξη της ιδιωτικής εκπαίδευσης δεν συνεπάγεται την κατάργηση της δημόσιας, καθώς αυτή είναι υποχρεωτική αλλά και δωρεάν στην αρχική της βαθμίδα. Οι ίδιες διατάξεις περιλήφθηκαν και στο άρθρο 28 του «ηγεμονικού» Πολιτικού Συντάγματος της Ελλάδος του 1832, καθώς και αργότερα στο άρθρο 11 του Συντάγματος του 1844 και στο άρθρο 16 του Συντάγματος του 1864 (Georgiadou, 2020). Πιο αναλυτικά, είναι σαφές ότι από την περίοδο ανάληψης της εξουσίας από την Αντιβασιλεία του Όθωνα το 1833, η εκπαιδευτική πολιτική βρίσκεται στο επίκεντρο.

Η οργάνωση της εκπαίδευσης βασίζεται στα πρότυπα της Βαυαρικής και αυτό γίνεται φανερό από τα διατάγματα που εξέδιδαν. Πιο συγκεκριμένα, τα διατάγματα αφορούσαν το Δημοτικό ή Σχολείο του λαού το οποίο είχε διάρκεια επτά χρόνων, τους εκπαιδευτικούς και τις ευθύνες τους, τα μαθήματα που διδάσκονταν και το σύστημα των γενικών επιθεωρητών για τα σχολεία. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ορισμένες αναφορές στα πρότυπα σχολεία και στα Διδασκαλεία. Η λειτουργία της μέσης και της ανώτερης εκπαίδευσης ρυθμίζεται κατά κύριο λόγο την περίοδο της απόλυτης μοναρχίας (1836 – 1837) που δόθηκε η άδεια για την ίδρυση ιδιωτικών σχολείων και διδασκαλείου. Έτσι, ιδρύεται το τριετές Ελληνικό Σχολείο, το τετραετές Γυμνάσιο, καθώς και το Σχολείο Αρχιτεκτονικής. Στις 14 Απριλίου του 1937 ιδρύεται το πρώτο πανεπιστήμιο, το οποίο ονομάστηκε Οθώνειο και ξεκίνησε τη λειτουργία του με τέσσερις σχολές.

Αυτές ήταν η Φιλοσοφική, η Νομική, η Θεολογική και η Ιατρική. Σε όλες τις σχολές η φοίτηση διαρκούσε τέσσερα χρόνια, εκτός από την Φιλοσοφική στην οποία η φοίτηση ήταν τριετής. Ωστόσο, τα κενά που υπήρχαν στο εκπαιδευτικό σύστημα των Βαυαρών οδήγησαν στην ίδρυση ιδιωτικών δομών εκπαίδευσης και έτσι το 1836 ιδρύεται η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, το 1843 το Βαρβάκειο και το 1849 το Ελληνικό Εκπαιδευτήριο. Και στις τρεις δομές τα προγράμματα σπουδών στρέφονταν προς τον κλασικισμό, αφού η επίσημη γραμματική για τους μαθητές του δημοτικού ήταν η αρχαία ελληνική (Δημαρά, 1986).

Τα προβλήματα στη δημόσια εκπαίδευση δεν έδειχναν να βελτιώνονται και γι' αυτό τον λόγο συντάχθηκαν καινούρια προγράμματα σπουδών. Παρ' όλες τις προσπάθειες που έγιναν, οι ανεπάρκειες των δημοσίων σχολείων συνέχισαν να υφίστανται και αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι μαθητές με υψηλές επιδόσεις να καταφεύγουν στα ιδιωτικά σχολεία (Δημαρά, 1986). Επιπλέον, το 1896 με το βασιλικό διάταγμα «περί συστάσεως νηπιαγωγείων» θεσπίστηκε η προσχολική αγωγή, χωρίς όμως να ιδρυθούν από το κράτος νηπιαγωγεία. Επομένως, ο μόνος τρόπος για να λειτουργήσουν νηπιαγωγεία στην Ελλάδα ήταν να ιδρυθούν από ιδιώτες, όπως και συνέβη (Βασιλικό Διάταγμα, 1896).

Τα επόμενα χρόνια στόχος ήταν να συμμετέχουν στην εκπαίδευση όλα τα παιδιά και γι' αυτόν τον λόγο προτάθηκε η γλώσσα διδασκαλίας να είναι η καθομιλουμένη. Επομένως, την εποχή εκείνη απασχόλησε η διαμάχη ανάμεσα στους υποστηρικτές της δημοτικής γλώσσας και στους υποστηρικτές της καθαρεύουσας. Μάλιστα, 31 Μαρτίου – 4 Απριλίου του 1904 έλαβε χώρα το πρώτο εκπαιδευτικό συνέδριο της χώρας, κατά το οποίο συζητήθηκε το ενδεχόμενο να γίνει υποχρεωτική η εκπαίδευση και για τα κορίτσια. Τέσσερα χρόνια μετά, το 1908, πραγματοποιήθηκε η ίδρυση του Ανώτερου Δημοτικού Παρθεναγωγείου στο Βόλο, στο οποίο υπό τη διεύθυνση του Αλέξανδρου Δελμούζου εφαρμόστηκαν νέες παιδαγωγικές πρακτικές και η διδασκαλία γινόταν με τη χρήση της δημοτικής γλώσσας. Επίσης, το 1910 ιδρύθηκε ο Εκπαιδευτικός Όμιλος με σκοπό να συμβάλλει στη διαμόρφωση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα και να ιδρύσει πρότυπο Δημοτικό σχολείο. Ένας από τους ιδρυτές ήταν και ο Αλέξανδρος Δελμούζος, οπότε είναι φανερό το γεγονός ότι ο Εκπαιδευτικός Όμιλος υπερασπιζόταν την κυριαρχία της δημοτικής γλώσσας. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο δέχθηκε επιθέσεις (Δημαρά, 1986).

Το 1927 με το άρθρο 23 του Συντάγματος δίνεται η δυνατότητα στα ιδιωτικά σχολεία να λάβουν άδεια λειτουργίας από το κράτος, αλλά η σχετική άδεια γίνεται αργότερα υποχρεωτική από το Σύνταγμα του 1952 (Δημαρά, 1986). Μέχρι και σήμερα ισχύει το

Σύνταγμα του 1975 σύμφωνα με το οποίο η χορήγηση άδειας λειτουργίας από το κράτος αποτελεί προϋπόθεση και όλες οι απαραίτητες ενέργειες για να ιδρυθεί ένα ιδιωτικό σχολείο ορίζονται από νόμους. Ακόμα, όταν αναφέρεται η ιδιωτική εκπαίδευση, πρόκειται για τα σχολεία πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και όχι για ανώτατα ιδρύματα, καθώς στην παράγραφο 8 του άρθρου 16 του ισχύοντος Συντάγματος η δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων απαγορεύεται. Ειδικότερα, με βάση το Σύνταγμα της Ελλάδας οι κύριες αρχές οι οποίες καθορίζουν τη σύσταση και τη λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων στη χώρα είναι ότι οι ιδιώτες μπορούν να ιδρύουν μόνο σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ότι η εποπτεία του τρόπου λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων πραγματοποιείται από το κράτος (Βουλή των Ελλήνων, 2010).

Συνεπώς, λόγω της ιδιαιτερότητας του ζητήματος της εκπαίδευσης το κράτος είναι αρκετά πιο αυστηρό και προσεκτικό ως προς τις άδειες που αφορούν τα ιδιωτικά σχολεία σε σχέση με τις άδειες που αφορούν επιχειρήσεις σε άλλους κλάδους. Κατ' επέκταση, σχεδόν όλοι οι νόμοι και οι τροπολογίες που θεσπίζονται από το κράτος για τη δημόσια εκπαίδευση εφαρμόζονται και στην ιδιωτική (Δημαρά, 1986).

1.2. Το δικαίωμα της παιδείας

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση και ειδικότερα η ελευθερία σχετικά με την επιλογή αυτής, αποτελεί το θεμέλιο κάθε σύγχρονης κοινωνίας και διακρίνεται σε τρεις άξονες ως ακολούθως:

- Η ελευθερία που έχει το κάθε άτομο να μεταδίδει σε τρίτους μέσα από τη διδασκαλία του τις γνώσεις που κατέχει (Πουλής, 2014).
- Η ελευθερία ως προς την απόκτηση γνώσεων μέσω της διαδικασίας της μάθησης.
- Η ελευθερία επιλογής του διδάσκοντα από την πλευρά του μαθητευόμενου, συνθήκη η οποία προϋποθέτει την ανάληψη ευθυνών από πλευράς του κράτους αλλά και την αναγνώριση της ελευθερίας που διαθέτει το άτομο να προβεί στην ίδρυση και τη λειτουργία εκπαιδευτηρίων (Πουλής, 2014).

Πράγματι αναφορικά με την τελευταία κατηγορία, γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος του κράτους είναι καθοριστικός και δεν θα ήταν επιτρεπτό να παραμένει άπραγο ως προς την εκπαίδευση και τα μέσα με τα οποία αυτή παρέχεται. Ως εκ τούτου, τα Συντάγματα των σύγχρονων δημοκρατικών κρατών επιδιώκουν το συμβιβασμό και τη συνεργασία μεταξύ της εκπαίδευσης που παρέχεται από το κράτος και της ελευθερίας αυτής. Η εν λόγω συνεργασία πραγματοποιείται μέσα από την ανάθεση στο κράτος, της ευθύνης της εκπαίδευσης με παράλληλη αποδοχή των δικαιωμάτων σχετικά με το άνοιγμα ιδιωτικών μονάδων εκπαίδευσης. Επιπλέον, η ελευθερία της εκπαίδευσης βασίζεται στο γεγονός, ότι παρέχει στο άτομο τη δυνατότητα ελευθερίας αναφορικά με το αν επιθυμεί να εκπαιδευτεί και στην περίπτωση που το επιλέγει, του παρέχεται η δυνατότητα να προσανατολιστεί σε συγκεκριμένο πεδίο σπουδών. Επιπρόσθετα η δυνατότητα να ενταχθεί σε δημόσιο ή ιδιωτικό εκπαιδευτήριο είναι επίσης δικαίωμα του ατόμου, ενώ η ελευθερία πρόσβασης στην εκπαίδευση θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη εφόσον η παιδεία θεωρείται ελεύθερη προς όλους (Σκουρής, 2009).

Σύμφωνα με την ισχύουσα συνταγματική ρύθμιση που διέπει το δικαίωμα της παιδείας (1975) και ειδικότερα βάσει του άρθρου 16 του Συντάγματος (1975) αναφέρεται ότι:

- Υπάρχει ελευθερία στο πεδίο της τέχνης, των επιστημών, της έρευνας αλλά και της διδασκαλίας ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ευθύνη του κράτους το πώς θα αναπτυχθούν

και θα προαχθούν αυτές. Η ελευθερία στον ακαδημαϊκό χώρο καθώς και η ελευθερία που σχετίζεται με τη διδασκαλία δεν αποτελούν απαλλαγή αναφορικά με την υποχρέωση υπακοής στους συνταγματικούς κανόνες (Σκουρής, 2009).

- Η εκπαίδευση συνιστά κύρια αποστολή του κράτους με γνώμονα την πνευματική και ηθική αγωγή κάθε Έλληνα πολίτη καθώς επίσης και την καλλιέργεια της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης.
- Το σύνολο των ετών υποχρεωτικής φοίτησης δε μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.
- Κάθε Έλληνας πολίτης κατέχει το δικαίωμα ελεύθερης και δωρεάν εκπαίδευσης στα πλαίσια της δημόσιας παιδείας ενώ παράλληλα η συμβολή του κράτους στη στήριξη των σπουδαστών που διακρίνονται για την καλή τους αγωγή είναι καθοριστική όπως επίσης και στο σύνολο εκείνων που έχουν ανάγκη βοήθειας ή ειδικής προστασίας (Σκουρής, 2009).
- Η ευκαιρία για φοίτηση σε ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης, παρέχεται αποκλειστικά από μονάδες που συνιστούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενα, ενώ παράλληλα το κράτος αναλαμβάνει την εποπτεία και την υποχρέωση ενίσχυσής τους οικονομικά. Ένωση ή Διάσπαση κάθε ανώτατης εκπαιδευτικής μονάδας μπορεί να λάβει χώρα αφού παρεκκλίνει κάθε μία από τις πλευρές βάσει νόμου (Σκουρής, 2009).
- Οι διδάσκοντες στις ανώτατες μονάδες εκπαίδευσης είναι δημόσιοι λειτουργοί ενώ οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί των μονάδων αυτών ασκούν δημόσιο λειτούργημα βάσει των προϋποθέσεων που ορίζονται από το νόμο (Σκουρής, 2009).
- Το κράτος παρέχει, τόσο την επαγγελματική όσο και την ειδική εκπαίδευση στα πλαίσια των ανώτατων εκπαιδευτικών μονάδων για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τα τρία χρόνια, όπως συνιστά ο νόμος ο οποίος προσδιορίζει και το σύνολο των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων (Σκουρής, 2009).
- Ο νόμος είναι αυτός που καθορίζει το σύνολο των προϋποθέσεων - όρων σύμφωνα με τα οποία μπορεί να εκχωρηθεί η άδεια προκειμένου να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν οι μονάδες εκπαίδευσης που δεν ανήκουν στο κράτος, ενώ το να συσταθούν ανώτατα ιδρύματα από πλευράς ιδιωτών δεν επιτρέπεται (Σκουρής, 2009).

Τέλος το άρθρο 16 παρ. 2 ορίζει ότι η εκπαίδευση αποτελεί μία από τις βασικές λειτουργίες του κράτους που έχουν σαν στόχο την ηθική, την επαγγελματική, την πνευματική και τη σωματική αγωγή των Ελλήνων. Επίσης, το άρθρο 16 παρ. 2 ορίζει ότι η εκπαίδευση έχει σαν στόχο να διαμορφώσει ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες (Georgiadou, 2020).

Βάσει ισχύουσας συνταγματικής διάταξης, η παιδεία συνιστά κύριο μέλημα του κράτους και υπάγεται στο χώρο του που ασκείται από τη δημόσια εξουσία. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι το Σύνταγμα όταν αναφέρεται στην παιδεία, δεν περιορίζεται στη θέσπιση υποχρέωσης από πλευράς του κράτους προκειμένου να προβεί στη λήψη μέτρων. Αναφορικά με το άρθρο 16, αξίζει να σημειωθεί ότι συνιστά τη μόνη διάταξη του Συντάγματος που επισημοποιεί τη κύρια αποστολή του κράτους σχετικά με τη δημόσια πλευρά της εκπαίδευσης, ενώ ότι αφορά την ιδιωτικοποίησή της, δεν είναι εφικτό να προβεί σε αυτή ούτε ο ίδιος ο νομοθέτης, αυτό θα ήταν πιθανό μόνο αν αναθεωρούνταν το Σύνταγμα.

Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, η εξουσία που διαθέτει το κράτος αφενός είναι συμβιβάσιμη με την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, αφετέρου κρατά μία επιφυλακτική και αυστηρή στάση σχετικά με την επεκτασιμότητα της ιδιωτικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, αφού το κράτος προθυμοποιείται να προσφέρει μία ποιοτική δημόσια εκπαίδευση η οποία θα χαρακτηρίζεται από συνεχή καλύτερευση προκειμένου να έχει την ικανότητα να συμβαδίζει με τους σκοπούς των συνταγματικών διατάξεων.

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 16 αναφέρεται ότι δεν υφίσταται συνταγματικό κατοχυρωμένο ατομικό δικαίωμα των ιδιωτών προκειμένου να ιδρυθούν σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης, αλλά ούτε και απαγορεύεται να προβούν σε αυτά. Το δικαίωμα στην ιδιωτική εκπαίδευση, υπολογίζεται στην αναγνώριση παροχής της συγκεκριμένης εκπαίδευσης ως ατομικό δικαίωμα, με την ιδιωτική παιδεία να υπάγεται στα ατομικά δικαιώματα του ατόμου και ως εκ τούτου εξυπηρέτηση του ιδιωτικού συμφέροντος με την έννοια του οικονομικού αγαθού. Αναφορικά με το δικαίωμα αυτό διατυπώνεται μέσα από το πεδίο προστασίας του άρθρου 5 στην παρ.1 του Συντάγματος (Πουλής, 2014). Η παιδεία (ως παροχή) που λειτουργεί σε κοινωνικά πλαίσια περιλαμβάνει το δικαίωμα σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης προκειμένου να εξυπηρετηθεί το κοινωνικό συμφέρον (Σκουρής, 2009).

1.3 Η ελευθερία της διδασκαλίας

Η ελευθερία της διδασκαλίας είναι μια ελευθερία που θα πρέπει να παρέχεται στα άτομα που έχουν το ρόλο του διδάσκοντα είτε πρόκειται για άτομα που διδάσκουν στην ιδιωτική εκπαίδευση είτε για άτομα που διδάσκουν στη δημόσια εκπαίδευση. Η ελευθερία της διδασκαλίας έχει μια άρρηκτη σύνδεση με την ακαδημαϊκή ελευθερία. Το άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζει ότι μαζί με την τέχνη και την επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία θα πρέπει να είναι ελεύθερες και η κατοχύρωση αυτής της ελευθερίας είναι υποχρέωση του κράτους. Η ελευθερία σε ακαδημαϊκό και διδακτικό επίπεδο δεν συνεπάγεται την απαλλαγή υπακοής στο Σύνταγμα (Πουλής, 2014).

Παράλληλα, η διδακτική ελευθερία προορίζεται και για άλλες βαθμίδες, τηρώντας τους αντίστοιχους περιορισμούς που πλαισιώνουν το σκοπό των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε δημόσια ιδρύματα και λαμβάνοντας υπόψιν την ισχύουσα διάταξη και για τους διδάσκοντες στα ιδιωτικά ιδρύματα. Η τελευταία δεν έχει να κάνει μόνο με τα δικαιώματα αλλά και με τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών. Σε αυτό το πλαίσιο τόσο η πολιτεία όσο και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να κάνουν δράσεις για τη διασφάλιση της ελευθερίας της διδασκαλίας (Μαντζούφας, 1991).

1.4 Ελευθερία εκπαίδευσης

Η ελευθερία για παιδεία πάνω στην οποία βασίζεται το Σύνταγμα και εγγυάται την ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών μονάδων εκπαίδευσης, περιλαμβάνει επίσης την κάλυψη σχετικά με τη στελέχωση της διδασκαλίας, δρώντας ταυτόχρονα προστατευτικά ως προς τα ιδιωτικά ιδρύματα, θεωρώντας ότι αποτελούν χώρους εντός των οποίων παρέχεται παιδεία. Καθότι τα ιδιωτικά σχολεία ή σχολές, πέραν από χώροι εντός των οποίων παρέχεται εκπαίδευση και βρίσκονται υπό την εποπτεία του κράτους, διαθέτουν επιχειρηματικό χαρακτήρα, παρέχεται για το λόγο αυτό προστασία της οικονομικής ελευθερίας των ιδιοκτητών τους ως συνέπεια του δικαιώματος που έχουν όλοι για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, βάσει του άρθρου 5, παρ. 1 του Συντάγματος (Πουλής, 2014).

Σύμφωνα με αυτό θεσπίζεται η αρχή της ελεύθερης συμμετοχής στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί ότι η οικονομική-επιχειρηματική ελευθερία εντός του χώρου της ιδιωτικής εκπαίδευσης, προστατεύεται από το κράτος σύμφωνα με τους अपαράβατους κανόνες που διέπουν την ισότητα των Ελλήνων πολιτών, όπως επίσης και της υποχρέωσης των κρατικών οργάνων «να μεριμνούν προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση, δίχως την παρουσία εμποδίων, κάθε δικαιώματος που κατέχει το άτομο ως κομμάτι του συνόλου της κοινωνίας» (Enrigenis & Manitakis, 1986).

Στη χώρα μας, οι όροι και οι προϋποθέσεις που σχετίζονται με την ίδρυση και τη λειτουργία ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων τίθενται υπό την κανονιστική αρμοδιότητα του νομοθέτη. Τα άτομα που φέρουν το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής για δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση είναι οι μαθητές και οι γονείς αυτών, στους οποίους επίσης θα πρέπει να δίνεται η ελευθερία σχετικά με την κατεύθυνση μόρφωσης των παιδιών τους και να προβαίνουν στην επιλογή του σχολείου το οποίο ανταποκρίνεται στις πεποιθήσεις και τις ανάγκες των παιδιών του (Σκουρής, 2009).

Είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι ο χαρακτηρισμός από συνταγματικής διάταξης για την παροχή παιδείας ως κύριας αποστολής του κράτους δεν περιέχει την έννοια του αποκλεισμού του ιδιωτικού τομέα στο πεδίο της εκπαίδευσης, αλλά επιθυμεί να επισημάνει τις αυξημένες υποχρεώσεις και αρμοδιότητες του κράτους στο συγκεκριμένο τομέα. Επομένως, προτείνεται μία ταυτόχρονη ύπαρξη της ιδιωτικής και δημόσιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβάνοντας τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά κέντρα που αντιστοιχούν σε κάθε βαθμίδα, επιδιώκοντας με τον τρόπο

αυτό την αναδίπλωση της έκφρασης όλων των μεθόδων διδασκαλίας και διαφορετικών ειδών επιμόρφωσης (Enrigenis & Manitakis, 1986).

1.5 Η συνταγματική κατοχύρωση της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σε όλα τα Συντάγματα της Ελλάδας, ήδη από το 1975 μέχρι και σήμερα, η εκπαίδευση και γενικότερα η παιδεία αποτελεί προτεραιότητα για το κράτος. Ειδικότερα, η ελληνική εκπαίδευση, στοχεύει στην πνευματική και ηθική ανάπτυξη των μαθητών, στη φυσική αγωγή τους, στη διαμόρφωση εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και στην προετοιμασία για την επαγγελματική τους πορεία (άρθρο 16, παρ. 2) (Georgiadou, 2020). Το ίδιο ισχύει και για την ιδιωτική εκπαίδευση, όπου στο άρθρο 16 του Συντάγματος τίθενται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την απόκτηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων. Όσα ορίζονται στο Σύνταγμα, αφορούν τα ιδιωτικά σχολεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης και γίνεται ξεκάθαρο ότι απαγορεύεται η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων και σχολών ανώτατης εκπαίδευσης.

Επίσης, με βάση το Σύνταγμα, ορίζεται ο τρόπος λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων, το περιεχόμενο της διδασκαλίας σε αυτά και η οικονομική τους ελευθερία. Η ίδρυση των ιδιωτικών σχολείων θεωρείται μια οικονομική δραστηριότητα, οπότε ο καθένας έχει το δικαίωμα να την αναπτύξει με την προϋπόθεση ότι σέβεται τα δικαιώματα των πολιτών και δεν παραβιάζει τους νόμους του κράτους (Βουλή των Ελλήνων, 2010).

Κατ' επέκταση, αυτό σημαίνει ότι βρίσκονται και υπό την προστασία του κράτους, αρκεί να μην υφίστανται καταστάσεις που ενδεχομένως είναι εις βάρος του εθνικού συμφέροντος. Επίσης, εκτός από το άρθρο 16 του Συντάγματος, η ίδρυση και η λειτουργία ιδιωτικών εκπαιδευτικών μονάδων μπορεί να βασιστεί και στην αρχή της ελευθερίας για την επιστήμη και για τη διδασκαλία, στο άρθρο 14, όπου γίνεται αναφορά στην ελευθερία την οποία έχει ο καθένας, ώστε να μοιράζεται και να κοινοποιεί τις σκέψεις του και όσα στοχάζεται, και τέλος, στο άρθρο 5 και στο άρθρο 106 τα οποία σχετίζονται με την επιχειρηματική ελευθερία (Βουλή των Ελλήνων, 2010).

Παράλληλα, το Σύνταγμα έχει μεριμνήσει για το παιδαγωγικό και μαθησιακό πλαίσιο της εκπαίδευσης που παρέχεται από τα ιδιωτικά σχολεία. Έτσι, η ιδιωτική εκπαίδευση, όπως και η δημόσια, οφείλει να υιοθετεί τους στόχους που αναφέρθηκαν προηγουμένως, ώστε να συμβάλλει στη διαμόρφωση των επιθυμητών πολιτών. Ο εκπαιδευτικός προτείνεται να συμπεριλαμβάνει στη διδασκαλία του νέες παιδαγωγικές μεθόδους με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων και του διαδικτύου και έχει την ελευθερία να διδάσκει όπως εκείνος επιθυμεί, χωρίς όμως να παραβιάζει το Σύνταγμα (Βουλή των Ελλήνων, 2010).

1.6 Νομολογιακές τοποθετήσεις σε ζητήματα ιδιωτικής και γενικής εκπαίδευσης

Το συνταγματικό πλαίσιο που αναφέρεται στη γενική εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα την ιδιωτική (1975/1986/2001/2008), εμφανίζει ασαφή τμήματα που έχουν προκαλέσει πλήθος ερωτημάτων ανά τα χρόνια. Ειδικότερα, η διοικητική πρακτική ως προς τα πεδία που σχετίζονται με την ίδρυση και την αναγνώριση των ιδιωτικών εκπαιδευτικών σχολείων και της υπηρεσίας του εκπαιδευτικού προσωπικού, αποκάλυψε κάποια προβλήματα τα οποία με τη νομολογιακή επεξεργασία από το Συμβούλιο της Επικρατείας έγιναν ορατά σε όλες τις πτυχές τους. Επομένως, ο τρόπος που παρεμβαίνει το Ανώτατο Δικαστήριο, κατά τη σύνταξη του δικαίου που διέπει την ιδιωτική εκπαίδευση, είναι καθοριστικός αφού είναι αυτό που θέτει τα κατάλληλα θεμέλια προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 16 που αναφέρεται στην ιδιωτική παιδεία. Ακόμα, εντός των πλαισίων του Ενωσιακού δικαίου, το Ανώτατο Δικαστήριο είναι σε θέση να διαχειριστεί συνειδητά τα θέματα της παιδείας (ιδιωτικής) λαμβάνοντας υπόψιν πάντα την Ευρωπαϊκή Ένωση και Κοινότητα που συμβάλλουν αποτελεσματικά σε ζητήματα συνδεδόμενα με τις ιδιωτικές μονάδες εκπαίδευσης όπως επίσης και με τα πτυχία που δίνονται από αυτές σε κάθε κράτος της Ε.Ε. (Καπρούλιας, 2020).

Αναφορικά με τη συνταγματική διάταξη που προκύπτει μέσα από το άρθρο 16, μπορούν να ιδρυθούν και να τεθούν σε λειτουργία ιδιωτικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης, με την προϋπόθεση να τηρούν τους όρους και το πρωτόκολλο των στόχων του νόμου (παρ. 2, άρθρο 16), για την κύρια αποστολή του κράτους αναφορικά με την παροχή εκπαίδευσης σε όλο το σύνολο των πολιτών. Συνεπώς, στις υποχρεώσεις του κράτους περιλαμβάνεται η διασφάλιση ειδικής εκπαίδευσης σε άτομα με αναπηρίες (ν. 1566/1985 και ν. 3699/2008). Στην Ελλάδα κατοχυρώνεται νομικά η ίδρυση ιδιωτικών σχολείων με κάποιες προϋποθέσεις (Δετσαρίδης, 2010).

Σχετικά με τους ιδιοκτήτες των ιδιωτικών εκπαιδευτικών μονάδων θα πρέπει να διαθέτουν συνταγματική προστασία καθότι το λειτούργημά τους αφορά δημόσια δραστηριότητα ασκούμενη από ιδιωτικό φορέα η οποία υπόκειται στον έλεγχο και στην εποπτεία του κράτους. Η διάταξη 2287/2001 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας ορίζει ότι οι ιδιώτες μπορούν να ιδρύουν εκπαιδευτήρια γενικής εκπαίδευσης. Είναι αρμοδιότητα του

κοινού νομοθέτη να ρυθμίσει τις προϋποθέσεις ίδρυσης των ανωτέρω εκπαιδευτηρίων¹ Ο νομοθέτης μπορεί επίσης να αλλάζει τους όρους.²

Υπάρχει σημαντική και πλούσια νομολογία για τις μεταβολές της κατάστασης υπηρεσίας των ιδιωτικών εκπαιδευτικών και το πειθαρχικό τους δίκαιο. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η έκδοση της πράξης διορισμού των διδασκόντων σε ιδιωτικές σχολικές μονάδες δεν τους καθιστά δημόσιους υπάλληλους.³ Ακόμα πρέπει να υπάρχει ισότιμη αντιμετώπιση των ιδιωτικών και των δημοσίων εκπαιδευτηρίων.⁴ Σχετικά με το πειθαρχικό δίκαιο, για τους μαθητές των ιδιωτικών σχολείων ισχύει ότι ακριβώς προβλέπεται και για τους μαθητές των δημοσίων σχολείων. Υφίσταται ειδικό νομοθετικό καθεστώς για την παρέμβαση του ελληνικού κράτους στα ξένα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα⁵ (Δετσαρίδης, 2010).

¹ αποφ. ΣτΕ 2287/2001 (Ολ.) και αποφ. ΣτΕ 914/2008 (Ολ.)

² αποφ. ΣτΕ 2112/1984

³ αποφ. ΣτΕ 1357/1999

⁴ άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 682/77

⁵ αποφ. ΣτΕ 3815-3818/2000

1.7 Η ιδιωτική εκπαίδευση βάσει πρωτογενούς Ενωσιακού δικαίου

Η ιδιωτική εκπαίδευση στο πρωτογενές Ενωσιακό δίκαιο διέθετε πάντα ξεχωριστή θέση στην Ευρώπη και στις συνθήκες που διαμόρφωσε αυτή. Η προστασία που παρέχει τόσο το πρωτογενές όσο και το δευτερογενές Ενωσιακό δίκαιο στην εκπαίδευση της χώρας μας εν γένει αλλά και πιο συγκεκριμένα της ιδιωτικής είναι απόλυτη, καθώς το Ενωσιακό δίκαιο υπερέχει από οποιαδήποτε άλλη διάταξη τυπικού νόμου, βάσει της παρ. 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος. Μέσα από μία σειρά Συνθηκών που έχουν υπογραφεί στην Ευρώπη παρατηρείται, αναφορικά με τα ζητήματα εκπαίδευσης, ότι αρχικά στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη το 1957, αναφέρθηκε μόνο μια διάταξη στην εκπαίδευση ως «καθοριστική η συμβολή της αναφορικά με την εύρυθμη ανάπτυξη των οικονομιών και της από κοινού αγοράς». Στη συνέχεια, η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), έκανε ένα διαχωρισμό ανάμεσα στη γενική παιδεία και την επαγγελματική εκπαίδευση οριοθετώντας τις αρμοδιότητες της Ε.Ε. και των κρατών-μελών αυτής, βασιζόμενη στις αρχές της «επικουρικότητας»⁶ και της «αναλογικότητας»⁷ οι οποίες είναι αναγνωρισμένες στο Ενωσιακό δίκαιο. Πιο συγκεκριμένα μέσα από το άρθρο 126 της Συνθήκης γίνεται αναφορά στην παιδεία, δημόσια και ιδιωτική, εννοώντας τη γενική εκπαίδευση, ενώ το άρθρο 127 αναφέρεται στη δημόσια και ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση, αποδίδοντας ένα περισσότερο ειδικό χαρακτηριστικό (Δετσαριδής, 2010).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που τέθηκε σε εφαρμογή από τον 12^ο/2009, καθιερώνει το δικαίωμα που έχουν τα μέλη της Ένωσης αναφορικά με τη λήψη κατευθυντήριων γραμμών στην εκπαιδευτική πορεία και την αναγνώριση της ιδιωτικοποίησης της, τηρώντας πάντα το Ενωσιακό δίκαιο που διέπει την ελεύθερη κυκλοφορία και παραμονή εντός του χώρου της Ε.Ε.. Τα κράτη μέλη μάλιστα, ενθαρρύνονται να προβούν στην καθιέρωση εκπαιδευτικών στόχων δίχως να προαπαιτείται η εναρμόνιση των εκάστοτε νομοθεσιών. Εν αντιθέσει, μέσα από το άρθρο 166 της Συνθήκης της Λισαβόνας, αναγνωρίζεται η αρμοδιότητα για την εφαρμογή συγκεκριμένης πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση με προκαθορισμένους στόχους εντός της Ε.Ε.. Η Ένωση προκειμένου να εφαρμόσει τις πολιτικές αυτές είναι σε

⁶ Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη για τη λήψη αποφάσεων σχετικών με την εκπαίδευση (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022).

⁷ Η αρχή της αναλογικότητας διέπει την άσκηση των αρμοδιοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο της ΕΕ (Eur-Lex, 2022).

θέση να χρησιμοποιεί όχι μόνο ήπιες μορφές δράσης αλλά ενίοτε κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις και συστάσεις ώστε να προβαίνει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, βασιζόμενη στις αρχές της «επικουρικότητας» και της «αναλογικότητας» που θα ισχύει σε κάθε κράτος της Ε.Ε. (Δετσαρίδης, 2010).

Στο πρωτογενές Ενωσιακό δίκαιο περιλαμβάνεται και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χ.Θ.Δ.Ε.Ε.), ο οποίος και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της Συνθήκης της Λισαβόνας διαθέτοντας το ίδιο κύρος νομικά με όλες τις Συνθήκες και ταυτόχρονα τη δεσμευτική ισχύ για τα μέλη της Ένωσης. Μέσα στον Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. και πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 14 αυτού αναγνωρίζεται η ελευθερία αναφορικά με την ίδρυση ιδιωτικών κέντρων εκπαίδευσης κάθε βαθμίδας.

Το άρθρο 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προασπίζει την ιδιωτική εκπαίδευση και το δικαίωμα της εκπαίδευσης, υποστηρίζοντας ότι «Ουδείς δύναται να στερηθεί του δικαιώματος όπως εκπαιδευθεί. Παν Κράτος εν τη ασκήσει των αναλαμβανομένων υπ' αυτού καθηκόντων επί του πεδίου της μορφώσεως και της εκπαιδεύσεως θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων όπως εξασφαλίσωσι την μόρφωσιν και εκπαίδευσιν ταύτην συμφώνως προς τας ιδίας αυτών θρησκευτικάς και φιλοσοφικάς πεποιθήσεις».

1.8 Ο ρόλος του παράγωγου Ενωσιακού δικαίου σε θέματα ιδιωτικής εκπαίδευσης

Ένα από τα χαρακτηριστικά του Ενωσιακού Δικαίου είναι ότι έχει παράγωγα που αποτελούν τους κανονισμούς και τη νομολογία κάθε Δικαστηρίου στην Ευρώπη. Αυτό έχει εξέχουσα σημασία για τη σύνδεση της δημόσιας εξουσίας από τη μία και της ιδιωτικής εκπαίδευσης από την άλλη. Επίσης, αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τη γενικότερη οργάνωση της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Η σχέση ανάμεσα στην ιδιωτική εκπαίδευση και τη δημόσια εξουσία, ορίζεται και εφαρμόζεται μέσα από τις οδηγίες της Ένωσης και τη νομολογία του Δ.Ε.Ε. (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) σε όλα τα κράτη μέλη αυτής και κρίνεται άκρως σημαντική προκειμένου να λειτουργεί ορθά ο νόμος «ισότιμης μεταχείρισης», καθώς τα κράτη της Ε.Ε. μπορούν να κάνουν κάποιες εξαιρέσεις ως προς τη «μη διάκριση λόγω ιθαγένειας» για δραστηριότητες που συνδέονται με το κράτος ή ενίοτε με την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Σύμφωνα με τη νομολογία της Ε.Ε. κατά το παρελθόν έχουν δοθεί λύσεις σε διάφορα ζητήματα των κρατών μελών που είχαν να κάνουν με τη σχέση ιδιωτικής εκπαίδευσης και δημόσιας εξουσίας ⁸ (Μαντζούφας, 1991).

Βασική αρμοδιότητα των κρατών μελών σε επίπεδο ιδιωτικής εκπαίδευσης είναι η γενικότερη διαχείριση και η ανάπτυξη κανόνων λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων. Όσον αφορά στην ανώτερη εκπαίδευση δεν υπάρχει η νομική δυνατότητα ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Σε επίπεδο Ε.Ε. υπάρχουν οδηγίες για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών των υπηκόων κρατών μελών της, όπως για παράδειγμα η Οδηγία της ΕΟΚ 89/48 και η Οδηγία 92/51 της ΕΟΚ. Επίσης, η Οδηγία 2005/36 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οδήγησε σε αλλαγές του συστήματος αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων (Μαντζούφας, 1991).

⁸ αποφ. Δ.Ε.Κ της 12/12/1974 υποθ. C-36/74 (Walrave).

αποφ. Δ.Ε.Κ της 13/11/2003 υποθ. C-153/2002 (Neri).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Όλες οι ερευνητικές εργασίες επιχειρούν να δώσουν επεξηγήσεις που βασίζονται σε πηγές ενός θέματος, γεγονότος ή φαινομένου. Οι δύο μεθοδολογίες έρευνας, γνωστές ως ποιοτική και ποσοτική έρευνα, διερευνούν θέματα με διαφορετικούς στόχους. Η μεθοδολογία που επιλέγει ένας ερευνητής καθορίζει ποιους τύπους ερευνητικών ερωτημάτων μπορεί να θέσει, κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας (Cresswell & Clark, 2018).

Ως μεθοδολογία έρευνας χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα. Η ποιοτική έρευνα επιχειρεί την εις βάθος κατανόηση των διάφορων κοινωνικών θεμάτων. Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων χρησιμοποιήθηκαν πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές όπως για παράδειγμα νόμοι, κανονιστικές αποφάσεις αλλά και αρθρογραφία από την ελληνική και τη διεθνή βιβλιογραφία. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης είναι τα εξής:

1. Ποια είναι κατάσταση της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη;
2. Υπάρχουν ομοιότητες στην ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη;
3. Υπάρχουν διαφορές στην ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη;

Όλα τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα είναι διερευνητικά. Τα διερευνητικά ερευνητικά ερωτήματα επιχειρούν την εις βάθος διερεύνηση και κατανόηση ενός φαινομένου, που στην περίπτωση μας είναι η μελέτη της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη (Cresswell & Clark, 2018). Επιπλέον, τα διερευνητικά ερευνητικά ερωτήματα μιας ποιοτικής έρευνας σχεδιάζονται για να βοηθήσουν έναν ερευνητή να κατανοήσει περισσότερο για ένα συγκεκριμένο θέμα ενδιαφέροντος (Cresswell & Clark, 2018).

Ένα είδος διερευνητικών ερευνητικών ερωτημάτων, που χρησιμοποιούνται συχνά στην ποιοτική έρευνα είναι τα συγκριτικά ερευνητικά ερωτήματα που επιχειρούν τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών σε σχέση με τις διαστάσεις ενός φαινομένου (Cresswell & Clark, 2018). Στην περίπτωση μας επιχειρείται ο εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Ο στόχος της υποβολής ενός διερευνητικού ερευνητικού ερωτήματος είναι να μάθουμε περισσότερο για ένα θέμα χωρίς να αποδίδουμε προκαταλήψεις σε αυτό (Cresswell & Clark, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Άδεια ίδρυσης και οργάνωση ιδιωτικών σχολείων

Ο βασικός νόμος που αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι ο Νόμος 682/1977 «Περί Ιδιωτικών Σχολείων Γενικής Εκπαίδευσης και Σχολικών Οικοτροφείων». Σύμφωνα με αυτόν το νόμο υπάρχουν δύο τύποι άδειας που πρέπει να έχουν οι δομές της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Ο πρώτος τύπος είναι η άδεια ίδρυσης και ο δεύτερος είναι η άδεια λειτουργίας.

Η άδεια ίδρυσης παρέχεται υποχρεωτικά από το κράτος και αποτελεί ένδειξη ότι το εν δυνάμει ιδιωτικό σχολείο πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις του νόμου. Η άδεια ίδρυσης δίνεται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αφού πρώτα έχει προταθεί από την αρμόδια διεύθυνση της πρωτοβάθμιας ή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ύστερα από την απόφαση του εκάστοτε Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τα φυσικά ή/και τα νομικά πρόσωπα που έχουν στην κατοχή τους άδεια ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων είναι νομικά υποχρεωμένα να λειτουργήσουν όλες τις τάξεις του Δημοτικού και όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, αν πρόκειται αντίστοιχα για ιδιωτικό Δημοτικό σχολείο ή για ιδιωτικό Γυμνάσιο, και τουλάχιστον την πρώτη τάξη του Λυκείου, αν πρόκειται για ιδιωτικό Λύκειο. Σχετικά με την άδεια λειτουργίας, αυτή αφορά κατά κύριο λόγο τις υλικοτεχνικές υποδομές. Με άλλα λόγια, αν οι αίθουσες διδασκαλίας είναι κατάλληλες και αν υπάρχουν τα απαραίτητα εποπτικά μέσα και σχολική βιβλιοθήκη, τότε χορηγείται η άδεια λειτουργίας. Κάθε έτος, όμως, ο ιδιοκτήτης κάθε ιδιωτικού σχολείου πρέπει να την ανανεώνει (Νόμος 682/1977).

Οι προϋποθέσεις για να καταστεί δυνατή η παροχή άδειας ίδρυσης ενός ιδιωτικού σχολείου έχει σχέση με τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα των ιδρυτών. Επεξηγηματικά, σύμφωνα με το νόμο 682/1977 οι ιδρυτές για να λάβουν άδεια ίδρυσης ενός ιδιωτικού σχολείου έπρεπε να είναι Έλληνες πολίτες, να έχουν ήθος και καλλιέργεια της ελληνική παιδείας, να μην έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα, να είναι απόφοιτοι σχολής η οποία να παρέχει το δικαίωμα διορισμού στην εκπαίδευση, να μην έχουν καταδικαστεί για περιστατικό το οποίο αποτελεί εμπόδιο για διορισμό σε δημόσια θέση, να μην έχουν απολυθεί από δημόσια ή ιδιωτική θέση για πειθαρχικούς λόγους ή για λόγους ανεπάρκειας και, τέλος, να είναι τουλάχιστον 21 ετών.

Το 2012 με το άρθρο πρώτο, παράγραφο Θ' του νόμου 4093 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016» τροποποιήθηκαν κάποιες από τις διατάξεις για τα ιδιωτικά σχολεία. Πιο συγκεκριμένα, ο ιδιοκτήτης ενός ιδιωτικού σχολείου μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο, ή ένωση προσώπων, η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας είναι μία και όχι δύο διακριτές και χορηγείται μετά από απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων και αφού δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ιδιοκτήτης ενός ιδιωτικού σχολείου, όταν είναι φυσικό πρόσωπο θα πρέπει να έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως:

- να είναι άνω των 18
- να μένει σε κράτος-μέλος της Ευρώπης
- να μην είναι δημόσιος υπάλληλος
- να είναι συνεπής στις ασφαλιστικές και φορολογικές του υποχρεώσεις κ.α..

Αντίστοιχα, όταν ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου είναι νομικό πρόσωπο, τότε η άδεια δίνεται λαμβάνοντας υπόψιν κριτήρια όπως η θέση της καταστατικής έδρας, ο σκοπός του καταστατικού, τα χαρακτηριστικά των μετόχων ή εταίρων, η ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα, η οικονομική του κατάσταση, οι μη διοικητικές κυρώσεις σε βάρος του (Νόμος 4093/2012).

Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου είναι ένωση προσώπων, η άδεια μπορεί να δοθεί μόνο εάν όλα τα φυσικά πρόσωπα πληρούν σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Τέλος υπάρχουν και περιπτώσεις ανάκλησης άδειας ιδιωτικών σχολείων, όπως γίνεται στην περίπτωση που το ιδιωτικό σχολείο παύει τη λειτουργία του για τουλάχιστον δύο έτη ή στην περίπτωση παραβίασης των όρων της χορηγηθείσας άδειας (Νόμος 4093/2012).

3.2 Όργανα διοίκησης

Η διοίκηση των ιδιωτικών σχολείων κατά κύριο λόγο είναι υποχρέωση του ιδιοκτήτη, καθώς είναι υπεύθυνος για οτιδήποτε αφορά την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου. Σε περίπτωση που είναι εκπαιδευτικός και ο ίδιος μπορεί να συμμετάσχει στις συνεδριάσεις που πραγματοποιεί ο Σύλλογος Διδασκόντων με στόχο να συμβάλλει σε παιδαγωγικά ζητήματα (Νόμος 682/1977, Νόμος 4713/2020). Ακόμα, ο ορισμός ενός Διευθυντή σε κάθε ιδιωτικό σχολείο είναι υποχρεωτικός για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μόνο αν το ιδιωτικό σχολείο είναι το λιγότερο τετραθέσιο. Εξίσου υποχρεωτικός είναι και ο ορισμός ενός Υποδιευθυντή, εφόσον υπάρχουν 120 εγγεγραμμένοι μαθητές στο ιδιωτικό σχολείο, ενώ αν φοιτούν τουλάχιστον 270 μαθητές τότε δίνεται η δυνατότητα να οριστούν δύο Υποδιευθυντές (Νόμος 4547/2018).

Για να μπορέσει ένα άτομο να καλύψει μια από τις παραπάνω θέσεις πρέπει να έχει υπηρεσιακό βαθμό Α' και να είναι πιστοποιημένες οι δεξιότητές του στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) του Α' επιπέδου. Η πιστοποίηση αυτή δεν είναι απαραίτητη μόνο για τους εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ 86, καθώς πρόκειται για απόφοιτους σχολών που σχετίζονται με την Πληροφορική. Επιπλέον, για τη θέση του Διευθυντή οι υποψήφιοι πρέπει να είναι εκπαιδευτικοί της εκάστοτε βαθμίδας και οφείλουν να έχουν τουλάχιστον δέκα χρόνια προϋπηρεσία και τα οχτώ χρόνια και πάνω να αφορούν προϋπηρεσία στη διδασκαλία. Από αυτά τα έτη θα πρέπει τα τρία να έχουν πραγματοποιηθεί σε ίδιο τύπο σχολείων με αυτό στο οποίο πρόκειται να αναλάβει τη διοικητική θέση. Από την άλλη πλευρά, για τη θέση του Υποδιευθυντή δεν θεωρείται απαραίτητο να έχει τον Α' υπηρεσιακό βαθμό, αλλά απαιτείται η κατοχή της πιστοποίησης των Τ.Π.Ε. του Α' επιπέδου και η προϋπηρεσία τουλάχιστον οχτώ χρόνων. Στην περίπτωση που πληρούνται όλα τα απαραίτητα κριτήρια, μπορεί να γίνει Διευθυντής ή Υποδιευθυντής και ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου. Αντίθετα, δεν μπορεί να αναλάβει διοικητική θέση κανένας εκπαιδευτικός ο οποίος έχει κάνει πειθαρχικό παράπτωμα ή του έχει επιβληθεί η ποινή της προσωρινής παύσης των καθηκόντων του, έχει καταθέσει ψεύτικα ή ελλιπή δικαιολογητικά και αποδεικτικά προσόντων, έχει αποδεσμευτεί από τα καθήκοντά του ή/και έχει κριθεί ακατάλληλος ή ανεπαρκής μέσω της βαθμολογίας των προσόντων του (Νόμος 4547/2018). Αν κατά τη διαδικασία ορισμού των στελεχών διοίκησης δεν καλύπτει κανένας εκπαιδευτικός τις προϋποθέσεις, τότε μπορεί να αναλάβει τα καθήκοντα Διευθυντή ή Υποδιευθυντή κάποιος εκπαιδευτικός με κατώτερο υπηρεσιακό βαθμό (Νόμος 4713/2020).

Σχετικά με τις αρμοδιότητες των διοικητικών στελεχών των ιδιωτικών σχολείων, αυτές είναι αντίστοιχες με εκείνες του προσωπικού των δημοσίων σχολείων. Πιο ειδικά, ο διευθυντής του ιδιωτικού σχολείου είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας που διοικεί και πρέπει να συνεργάζεται με τον ιδιοκτήτη του ιδιωτικού σχολείου ενημερώνοντας τον για τυχόν ζητήματα που προκύπτουν, αλλά και κάνοντας σε εκείνον διάφορες προτάσεις επίλυσής τους. Παράλληλα, αν ο διευθυντής κρίνει ότι ο ιδιοκτήτης αδιαφορεί για τα τρέχοντα προβλήματα, τότε οφείλει να απευθυνθεί στον εκάστοτε Διευθυντή Εκπαίδευσης της κάθε περιφέρειας. Σε περίπτωση που δεν το κάνει θα βρεθεί και ο ίδιος υπό πειθαρχικό έλεγχο (Νόμος 682/1977). Ακόμα, ο διευθυντής του ιδιωτικού σχολείου πρέπει να βρίσκεται με την φυσική του παρουσία στις εγκαταστάσεις του σχολείου όλες τις εργάσιμες ημέρες και ώρες και δεν επιτρέπεται να διδάσκει σε άλλο εκπαιδευτήριο, αλλά μόνο σε διαφορετική σχολική μονάδα του ίδιου εκπαιδευτηρίου. Αν για οποιονδήποτε λόγο απουσιάζει από το σχολείο ο Διευθυντής ή/και ο Υποδιευθυντής, τότε πρέπει να βρεθεί αντικαταστάτης τους και ο Διευθυντής Εκπαίδευσης είναι υπεύθυνος να εξετάσει αν ο υποψήφιος αντικαταστάτης πληροί όλες τις προϋποθέσεις. Στη συνέχεια πραγματοποιείται ο διορισμός του, ή αν απορριφθεί πρέπει να προταθεί άλλος υποψήφιος. Όλα αυτά πρέπει να συμβούν μέσα σε τριάντα ημέρες από την στιγμή που θα γίνει η πρόταση από τον ιδιοκτήτη του ιδιωτικού σχολείου και αν εντός αυτών των ημερών δεν απορριφθεί ο προτεινόμενος αντικαταστάτης, τότε θεωρείται ότι ο διορισμός του έγινε δεκτός (Νόμος 4713/2020).

Τέλος, όσον αφορά τις αρμοδιότητες του Υποδιευθυντή των ιδιωτικών σχολείων σε αυτές περιλαμβάνονται:

- η υποχρέωσή του να είναι στο σχολείο όλες τις μέρες λειτουργίας του σχολείου
- η υποχρέωσή του να παρέχει βοήθεια προς τον διευθυντή
- η επίβλεψη του ημερήσιου προγράμματος
- το μοίρασμα των βιβλίων καθώς και η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των μέσων διδασκαλίας (Υπουργική Απόφαση Φ.353.1/324/105657/Δ1/2002).

3.3 Εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης

Εκτός από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι ιδιοκτήτες των ιδιωτικών σχολείων, στο νόμο 682/1977 ορίζεται και ο τρόπος πρόσληψης των εκπαιδευτικών στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια ιδιωτικά σχολεία. Ειδικότερα, όσοι ενδιαφέρονται να εργαστούν σε ιδιωτικά σχολεία πρέπει να εισαχθούν στην Επετηρίδα Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών (ΕΠ.ΙΔ.ΕΚ.), αφού υποβάλλουν αίτηση στην σχετική Επιτροπή. Η Επετηρίδα Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργιών υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και έχει τη μορφή Πληροφοριακού Συστήματος (Π.Σ.).

Υπεύθυνο για τη συντήρηση της είναι το τμήμα της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Παιδείας. Ωστόσο η ευθύνη για τον τρόπο λειτουργίας της ανήκει στον Υπουργό Παιδείας. Η Επετηρίδα Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργιών διαθέτει τρεις πίνακες. Ο πίνακας Α είναι για την εγγραφή των εκπαιδευτικών ιδιωτικής εκπαίδευσης. Ο πίνακας Β είναι για εκείνους τους εκπαιδευτικούς που έχουν πρόθεση να διδάξουν για πρώτη φορά σε ένα ιδιωτικό σχολείο. Ενώ ο πίνακας Γ είναι για τους συνταξιούχους. Κατόπιν εγγραφής στην Επετηρίδα της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να υποβάλλουν αίτηση σε ένα ιδιωτικό σχολείο. Τέλος, κατόπιν απόφασης του ιδιοκτήτη του σχολείου μπορεί να γίνει η πρόσληψη του εκάστοτε εκπαιδευτικού (Νόμος 682/1977).

Σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου δεν προτείνει κανέναν εκπαιδευτικό, τότε ο Διευθυντής Εκπαίδευσης έχει τη δυνατότητα να προσλάβει εκπαιδευτικούς οι οποίοι κατέχουν τα απαραίτητα προσόντα. Η ίδια διαδικασία ισχύει και σε περίπτωση που προκύψει κάποια κενή θέση στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Ο εκπαιδευτικός που αναπληρώνει τη θέση παραμένει μέχρι τη λήξη του διδακτικού έτους και, εφόσον το κενό παραμείνει στην αρχή του επόμενου σχολικού έτους, τότε πραγματοποιούνται όλες οι νόμιμες διαδικασίες για την κανονική πρόσληψή του (Νόμος 682/1977). Ο νόμος 4713/2020 ορίζει ότι μπορεί να γίνει αντικατάσταση του αναπληρωτή εκπαιδευτικού στο μέσο της σχολικής χρονιάς (Νόμος 4713/2020).

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται στην ιδιωτική εκπαίδευση δεν είναι αναγκαίο να διαθέτουν παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια, καθώς μπορούν να λάβουν την σχετική πιστοποίηση με την παρακολούθηση και ολοκλήρωση εξειδικευμένων επιμορφωτικών προγραμμάτων μέσα σε δύο χρόνια από την στιγμή που θα διοριστούν.

Όσον αφορά το εργασιακό και το διδακτικό ωράριο των εκπαιδευτικών ιδιωτικών σχολείων, ισχύει ό,τι προβλέπεται και για τους εκπαιδευτικούς των δημοσίων. Εκτός αυτού, όμως, οι εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων μπορούν να εργαστούν δέκα ώρες επιπλέον ανά εβδομάδα, αφού ο Διευθυντής Εκπαίδευσης δεχτεί την σχετική πρόταση του ιδιοκτήτη του σχολείου. Στα καθήκοντα των εκπαιδευτικών δεν περιλαμβάνεται μόνο η διδασκαλία του γνωστικού τους αντικειμένου, αλλά οφείλουν να συμμετέχουν στον Σύλλογο Διδασκόντων, στις σχολικές γιορτές και εκδηλώσεις και στις συναντήσεις με τους γονείς και κηδεμόνες των παιδιών (Νόμος 682/1977).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

4.1 Η έννοια της ιδιωτικής εκπαίδευσης

Τα ιδιωτικά σχολεία:

1. εξαρτώνται από τα τέλη χρήσης για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των λειτουργικών δαπανών και εξόδων ανάπτυξής τους.
2. διοικούνται σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητα από το κράτος.
3. ανήκουν ή ιδρύονται ανεξάρτητα από το κράτος.

Δεδομένων αυτών των τριών κριτηρίων, γίνεται η αυστηρή διάκριση μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων (Amos et al., 2002). Δηλαδή, τα «ιδιωτικά σχολεία» φαίνεται να είναι εκείνα που διοικούνται από άτομα, μη κερδοσκοπικούς φορείς, φιλανθρωπικές οργανώσεις ή εταιρείες (Routvaara, 2008).

Έτσι έχουμε διάφορους τύπους σχολείων συνήθως, που πληρούν και τα τρία παραπάνω κριτήρια. Τα σχολεία που διευθύνονται από φιλανθρωπικές οργανώσεις, ΜΚΟ ή θρησκευτικές οργανώσεις, συνήθως χρεώνουν δίδακτρα που καλύπτουν «όλο ή μέρος» των δαπανών τους, η διαχείριση τους γίνεται σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητα από το κράτος και ανήκει ή ιδρύεται ανεξάρτητα από το κράτος (Amos et al., 2002).

Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πάνω από το 90% των μαθητών που ανήκουν είτε στην πρωτοβάθμια είτε στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολουθούν κυρίως είτε δημόσια σχολεία είτε ιδιωτικά σχολεία που λειτουργούν με επιχορηγήσεις (Routvaara, 2008).

Σε έξι χώρες (Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο) ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών παρακολουθούν μαθήματα είτε σε δημόσια είτε σε ιδιωτικά σχολεία υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό (π.χ. 5-6%) που παρακολουθούν μαθήματα ιδιωτικών σχολείων με υποτροφία.

4.2 Γενικό θεσμικό πλαίσιο ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη

Σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε., ο νόμος επιτρέπει την ίδρυση ιδιωτικών σχολείων που προσφέρουν υποχρεωτική εκπαίδευση. Στις περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες, το δικαίωμα ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων είτε αναφέρεται ρητά στο Σύνταγμα, είτε υπονοείται από αυτό, μέσω της επιβεβαίωσης του δικαιώματος στην επιλογή της ελευθερίας της εκπαίδευσης. Αυτό ισχύει με εξαίρεση το Λουξεμβούργο, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (το τελευταίο από τα οποία δεν έχει γραπτό Σύνταγμα) (Lung et al., 2012).

Στην Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία και τις Κάτω Χώρες, η υποχρέωση του κράτους να παρέχει χρηματοδότηση σε ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, που προσφέρουν εκπαίδευση σε μαθητές υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας και που συμμορφώνονται με ορισμένες βασικές νομικές απαιτήσεις, αποτελεί συνταγματική αρχή (Day Ashley et al., 2014). Στην Ιταλία, το Σύνταγμα ορίζει ρητά ότι όσοι ιδρύουν ιδιωτικά σχολεία πρέπει να το κάνουν «χωρίς να επιβάλλουν βάρη στο κράτος» (Amos et al., 2002). Αυτό έχει μπλοκάρει τη νομοθεσία σχετικά με τη χορήγηση ίσου καθεστώτος στα ιδιωτικά σχολεία με τα κρατικά σχολεία και, κατά συνέπεια, έχει επηρεάσει τη χορήγηση δημοσιονομικής βοήθειας σε αυτά. Ο νόμος αριθ. 62 (Μάρτιος 2000) και νόμος 27 του 2006 αναγνωρίζει επίσημα ότι το scuole paritarie (ομότιμα σχολεία- που παρέχουν δημόσια υπηρεσία -παρότι δεν τα διαχειρίζεται το κράτος- και συμμορφώνονται με ορισμένους κανονισμούς για να εξισωθούν στην πραγματικότητα), αποτελεί μέρος του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος και καθορίζει μια νέα φόρμουλα χρηματοδότησης (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).

Σε άλλες χώρες, οι δυνατότητες δημόσιας χρηματοδότησης των σχολείων του ιδιωτικού τομέα δεν έχουν τις ρίζες τους στο συνταγματικό δίκαιο, αλλά ορίζονται σε διαφορετικές νομικές διατάξεις. Αυτές οι δυνατότητες είναι πολύ περιορισμένες στην Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο (Eurydice, 2000).

Αφήνοντας κατά μέρος τις συνταγματικές αρχές, το βασικό νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων καθορίζεται βάσει κοινών νόμων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στο Βέλγιο, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (αν και ορισμένες διατάξεις σε αυτούς τους νόμους αφορούν ειδικά τον ιδιωτικό τομέα) ή αλλιώς είναι ένας συνδυασμός κοινής και χωριστής νομοθεσίας, (Δανία, Λουξεμβούργο και Σουηδία). Στις άλλες χώρες, την Ελλάδα, την Αυστρία και την Πορτογαλία, το βασικό νομοθετικό πλαίσιο υπαγορεύεται από ειδική νομοθεσία για τον

ιδιωτικό τομέα (Lung et al., 2012). Στην περίπτωση της Γερμανίας, τα Länder (ομόσπονδα κράτη) ρυθμίζουν την ιδιωτική εκπαίδευση είτε σε συγκεκριμένους νόμους είτε σε νόμους κοινούς για τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. (Eurydice, 2000).

Σε ολόκληρη σχεδόν την Ε.Ε., το κράτος ελέγχει την ίδρυση όλων των ιδιωτικών ιδρυμάτων που προσφέρουν εκπαίδευση σε μαθητές υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας με την επιβολή, μέσω νομοθεσίας, προϋποθέσεων που στοχεύουν στη διασφάλιση αποδεκτών προτύπων εκπαίδευσης (Amos et al., 2002).

Στην Ιρλανδία, δεν υπάρχει συγκεκριμένο πλαίσιο σχετικά με τις προϋποθέσεις για την ίδρυση ιδιωτικών σχολείων. Στη Φινλανδία, είναι δυνατή η ίδρυση σχολείου χωρίς την άδεια του Υπουργείου Παιδείας, αν και αυτό συνεπάγεται απώλεια της κρατικής εποπτείας και των οικονομικών οφελών που τη συνοδεύουν (Eurydice, 2000).

Χώρες όπου οι νομικές υποχρεώσεις των ιδιωτικών σχολείων σχετικά με το εκπαιδευτικό περιεχόμενο επεκτείνονται μόνο στο βαθμό που προδιαγράφονται οι στόχοι είναι: η Δανία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία και η Σουηδία. Στη Γαλλία, σύμφωνα με νόμο του 1998, τα σχολεία και τα κολέγια πρέπει να σέβονται τα βασικά πρότυπα των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων. Στην πράξη, ωστόσο, μπορεί τα ιδιωτικά σχολεία σε ορισμένες από αυτές τις χώρες να υιοθετούν τα ίδια ή παρόμοια προγράμματα σπουδών με τα σχολεία του δημόσιου τομέα, όπως συμβαίνει στη Γαλλία και στη Σουηδία (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).

Πίνακας 1. Θεσμικό πλαίσιο της ιδιωτικής εκπαίδευσης σε χώρες της Ευρώπης

Χώρες	Θεσμικό πλαίσιο ιδιωτικής εκπαίδευσης
Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία και Κάτω Χώρες	Είναι υποχρέωση του κράτους να παρέχει χρηματοδότηση σε ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, που προσφέρουν εκπαίδευση σε μαθητές υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας και που συμμορφώνονται με ορισμένες βασικές νομικές απαιτήσεις.
Ιταλία	Το Σύνταγμα ορίζει ρητά ότι όσοι ιδρύουν ιδιωτικά σχολεία πρέπει να το κάνουν «χωρίς να επιβάλλουν βάρη στο κράτος» (Amos et al., 2002).
Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο	Οι δυνατότητες δημόσιας χρηματοδότησης των σχολείων του ιδιωτικού τομέα δεν έχουν τις ρίζες τους στο συνταγματικό δίκαιο, αλλά ορίζονται σε διαφορετικές νομικές διατάξεις (Eurydice, 2000).
Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	Το βασικό νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων καθορίζεται βάσει κοινών νόμων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
Ελλάδα, Αυστρία Πορτογαλία	Το βασικό νομοθετικό πλαίσιο υπαγορεύεται από ειδική νομοθεσία για τον ιδιωτικό τομέα (Lung et al., 2012). Στην περίπτωση της Γερμανίας, τα Länder ρυθμίζουν την ιδιωτική εκπαίδευση είτε σε συγκεκριμένους νόμους είτε σε νόμους κοινούς για τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. (Eurydice, 2000).
Σε ολόκληρη σχεδόν την Ε.Ε.	Το κράτος ελέγχει την ίδρυση όλων των ιδιωτικών ιδρυμάτων που προσφέρουν εκπαίδευση σε μαθητές υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας με την επιβολή, μέσω νομοθεσίας, προϋποθέσεων που στοχεύουν στη διασφάλιση αποδεκτών προτύπων εκπαίδευσης.
Εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα αποτελεί η Ιρλανδία και η Φινλανδία	Στην Ιρλανδία υπάρχει συγκεκριμένο πλαίσιο σχετικά με τις προϋποθέσεις για την ίδρυση

	<p>ιδιωτικών σχολείων, αλλά τα σχολεία με ένα σύνολο κριτηρίων μπορούν να επιδιώξουν την κρατική αναγνώριση.</p> <p>Στη Φινλανδία είναι δυνατή η ίδρυση σχολείου χωρίς την άδεια του Υπουργείου Παιδείας (Eurydice, 2000).</p>
Δανία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία Σουηδία.	Χώρες όπου οι νομικές υποχρεώσεις των ιδιωτικών σχολείων σχετικά με το εκπαιδευτικό περιεχόμενο επεκτείνονται μόνο στο βαθμό που προδιαγράφονται.
Γαλλία	Σύμφωνα με νόμο του 1998, τα σχολεία και τα κολέγια πρέπει να σέβονται τα βασικά πρότυπα των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων.

4.3 Ευρωπαϊκά προγράμματα σπουδών και προσόντα στην ιδιωτική εκπαίδευση

Αναφορικά με τα προγράμματα σπουδών που πρέπει να ακολουθούν τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια υποχρεωτικής εκπαίδευσης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαπιστώνουμε τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

- Τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν κοινό πρόγραμμα σπουδών με τα δημόσια εκπαιδευτήρια. Η συνθήκη αυτή εφαρμόζεται σε ορισμένες χώρες (Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Φινλανδία και Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο – για τα λίγα CTC/CCTA στην Αγγλία, City Tecnology Colleges- City Colleges for the Tecnology of the Arts), όπου τα προγράμματα σπουδών πρωτοβάθμιας και/ή κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι τα ίδια τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα (Day Ashley et al., 2014). Το κοινό πρόγραμμα σπουδών είναι προϋπόθεση για την άδεια λειτουργίας των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων (Ελλάδα, Ιρλανδία, Φιλανδία). Σε ορισμένες περιπτώσεις, η υποχρέωση συμμόρφωσης με το πρόγραμμα σπουδών του δημόσιου τομέα είναι περιορισμένη (Amos et al., 2002). Στη Γερμανία, τα ιδιωτικά σχολεία πρέπει να επιδιώκουν τους ίδιους στόχους και να παρέχουν ένα επίπεδο εκπαίδευσης παρόμοιο με αυτό των σχολείων του δημόσιου τομέα, αλλά δεν περιορίζονται στο ίδιο πρόγραμμα σπουδών. Στην Ιρλανδία, μόνο τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν να λάβουν κρατική αναγνώριση πρέπει να τηρούν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών.
- Τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν πρόγραμμα σπουδών ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν. Στην Γαλλία και στην Ιταλία έχουν καθοριστεί κατηγορίες εκπαιδευτηρίων, και ανάλογα με αυτές καθορίζεται και το ποσοστό εφαρμογής του δημόσιου εκπαιδευτικού προγράμματος. Η εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, ποικίλλει ανάλογα με την κατηγορία του ιδιωτικού σχολείου (Lung et al., 2012). Στη Γαλλία, ενώ τα σχολεία με *contrat d'association* (σύμβαση σύνδεσης) προσφέρουν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών με τον δημόσιο τομέα, τα σχολεία που λειτουργούν με *contrat simple* (απλή σύμβαση), πρέπει να αναφέρονται σε αυτό της εκπαίδευσης του δημόσιου τομέα και τα σχολεία που δεν λειτουργούν βάσει σύμβασης πρέπει να σέβονται τα βασικά πρότυπα των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων (Amos et al., 2002). Στην Ιταλία, τα δημοτικά σχολεία που είναι ομαδικά και τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι *legalmente riconosciute* (νομικά

αναγνωρισμένα), υποχρεούνται να υιοθετήσουν την ίδια οργάνωση και (επομένως πρόγραμμα σπουδών) των σχολείων του δημόσιου τομέα (Eurydice, 2000).

- Τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών από τα δημόσια εκπαιδευτήρια. Η συνθήκη αυτή εφαρμόζεται σε ορισμένες χώρες (Βέλγιο, Ιρλανδία, για τα δημοτικά σχολεία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο, με εξαίρεση τα CTC/CCTA στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) στις οποίες η ιδιωτική εκπαίδευση είναι δωρεάν και προσφέρει στους μαθητές διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών από αυτό που ισχύει στην εκπαίδευση του δημόσιου τομέα.

Στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ή τα πρώτα έξι χρόνια στο πλαίσιο του συστήματος ενιαίας δομής), στην πλειονότητα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μαθητές δεν λαμβάνουν πιστοποιητικό (Poutvaara, 2008). Η υποχρεωτική εκπαίδευση συνεχίζεται ως δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ή ως τα τελευταία τρία χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο σύστημα ενιαίας δομής). Μόνο σε τρεις χώρες (Βέλγιο, Ελλάδα και Ιταλία) οι μαθητές λαμβάνουν πιστοποιητικό στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτές τις χώρες, η απονομή αυτού του πιστοποιητικού είναι αποκλειστική ευθύνη του ιδρύματος. Επομένως, η οργάνωση και η αξιολόγηση που οδηγεί στο πιστοποιητικό εναπόκειται σε κάθε ίδρυμα, είτε ανήκει στον ιδιωτικό είτε στον δημόσιο τομέα (Eurydice, 2000).

Πίνακας 2. Ευρωπαϊκά προγράμματα σπουδών στην ιδιωτική εκπαίδευση

Χώρες	Προγράμματα σπουδών
Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Φινλανδία και Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Αγγλία	Τα προγράμματα σπουδών πρωτοβάθμιας και/ή κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι τα ίδια τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα (Day Ashley et al., 2014).
Γερμανία	Τα ιδιωτικά σχολεία πρέπει να επιδιώκουν τους ίδιους στόχους και να παρέχουν ένα επίπεδο εκπαίδευσης παρόμοιο με αυτό των σχολείων του δημόσιου τομέα, αλλά δεν περιορίζονται στο ίδιο πρόγραμμα σπουδών.
Ιρλανδία	Μόνο τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν να λάβουν

	κρατική αναγνώριση πρέπει να τηρούν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών.
Γαλλία	Στη Γαλλία, ενώ τα σχολεία με contrat d'association (σύμβαση σύνδεσης) προσφέρουν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών με το δημόσιο τομέα, τα σχολεία που λειτουργούν με contrat simple (απλή σύμβαση), πρέπει να αναφέρονται σε αυτό της εκπαίδευσης του δημόσιου τομέα και τα σχολεία που δεν λειτουργούν βάσει σύμβασης πρέπει να σέβονται τα βασικά πρότυπα των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων (Amos et al., 2002).
Ιταλία	Στην Ιταλία, τα δημοτικά σχολεία που είναι ομαδικά και τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι legalmente riconosciute (νομικά αναγνωρισμένα), υποχρεούνται να υιοθετήσουν την ίδια οργάνωση και το ίδιο πρόγραμμα σπουδών των σχολείων του δημόσιου τομέα (Eurydice, 2000).
Βέλγιο, Ιρλανδία, για τα δημοτικά σχολεία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο, με εξαίρεση τα CTC/CCTA στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Η ιδιωτική εκπαίδευση είναι δωρεάν και προσφέρει στους μαθητές διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών από αυτό που ισχύει στην εκπαίδευση του δημόσιου τομέα.
Βέλγιο, Ελλάδα και Ιταλία	Οι μαθητές λαμβάνουν πιστοποιητικό στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτές τις χώρες, η απονομή αυτού του πιστοποιητικού είναι αποκλειστική ευθύνη του ιδρύματος (Eurydice, 2000).

4.4 Ο ρόλος του κράτους

Η δημόσια παρέμβαση στις εκπαιδευτικές διαδικασίες των δημόσιων και των ιδιωτικών σχολείων είναι υποχρέωση των κρατών. Ωστόσο, πολλές φορές η έκταση της κρατικής παρέμβασης στην εκπαίδευση αποτελεί θέμα συζήτησης (Georgiadou, 2020).

Σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., η λειτουργία ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε υποχρεωτικό επίπεδο υπόκειται σε κυβερνητικό έλεγχο μέσω νομοθεσίας, η συμμόρφωση με την οποία, στη μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων, παρακολουθείται μέσω επιθεώρησης. Η συνολική ευθύνη για τον έλεγχο της ιδιωτικής εκπαίδευσης ανήκει στο αρμόδιο Υπουργείο ή Τμήμα σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης στην Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η ευθύνη ανήκει στο τοπικό επίπεδο διακυβέρνησης στο Βέλγιο (οι τρεις γλωσσικές κοινότητες), στη Γερμανία (τα ομόσπονδα κράτη), στην Ισπανία (οι Αυτόνομες Κοινότητες) και στην Αυστρία (Lung et al., 2012).

Στις περισσότερες από τις χώρες όπου η συνολική ευθύνη για τον έλεγχο βρίσκεται σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης, υπάρχει μια πρακτική ρύθμιση για την παρακολούθηση και την εποπτεία της εκπαίδευσης τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα (στις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο) ή οντότητα/ομάδα οντοτήτων που δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο (Λουξεμβούργο). Συγκρίσιμες ρυθμίσεις υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο για το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα (γενική υποχρεωτική εκπαίδευση), την Ισπανία και την Αυστρία. Σε όλες αυτές τις χώρες, η ίδια θεσμική διάρθρωση για δραστηριότητες εποπτείας και επιθεώρησης είναι υπεύθυνη για συγκρίσιμη υποχρεωτική εκπαίδευση του δημόσιου τομέα (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).

Οι σκανδιναβικές χώρες, η Δανία, η Φινλανδία και η Σουηδία, διαφέρουν κάπως από τις άλλες χώρες της Ε.Ε. στο ότι η συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις δεν ελέγχεται μέσω ενός επίσημου κυβερνητικού μηχανισμού επιθεώρησης, όπως η σχολική επιθεώρηση. Στη Δανία, μόνο οι γονείς έχουν την ευθύνη για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του σχολείου. Στις άλλες δύο, η εθνική καθοδήγηση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι στη διακριτική ευχέρεια της κυβέρνησης και του Υπουργείου Παιδείας (Φινλανδία) και της Εθνικής Υπηρεσίας για την Εκπαίδευση (Σουηδία) (Day Ashley et al., 2014).

Σε χώρες που χρησιμοποιούν επιθεώρηση, αν και συνήθως είναι κυβερνητικός φορέας που εκτελεί αυτή τη λειτουργία, υπάρχουν δύο αποκλίσεις από τον κανόνα. Στην Ολλανδία, η επιθεώρηση είναι ημιαυτόνομη με καθεστώς αυτοδιοίκησης, δίνοντάς της μέγιστη αυτονομία, ενώ δεν επηρεάζει τη συνολική ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο (για σχολεία χωρίς επιχορηγήσεις στην Αγγλία), ορισμένες θεσμοθετημένες λειτουργίες παρακολούθησης της κυβέρνησης που συνήθως εκτελούνται από την εθνική επιθεώρηση έχουν ανατεθεί στην Independent Schools Inspectorate, μια αυτόνομη, μη κυβερνητική υπηρεσία (Lung et al., 2012).

Σε πολλές χώρες, η οικονομική διαχείριση ελέγχεται, όπου το κράτος χορηγεί επιδοτήσεις (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο, Αγγλία). Η μέγιστη ή ελάχιστη εγγραφή ορίζεται κατά την ίδρυση ενός νέου σχολείου σε πολλές χώρες όπως αναφέρθηκε παραπάνω και ελέγχεται τακτικά (Routvaara, 2008). Σε ορισμένες χώρες, ο ιδιωτικός τομέας ταιριάζει με τον δημόσιο τομέα ως προς το ποια από τις πέντε κατηγορίες (διδασκτικό προσωπικό/πρότυπα, κτίρια/εγκαταστάσεις υγεία και ασφάλεια, μέγιστη/ελάχιστη εγγραφή, πρόγραμμα σπουδών, οικονομική διαχείριση), υπόκεινται σε κυβερνητικό έλεγχο, (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), Αυστρία (συγκεκριμένου τύπου σχολείου), Πορτογαλία (σχολεία με παράλληλο καθεστώς) και στο Ηνωμένο Βασίλειο, Αγγλία (τα λίγα CTC και CCTA). Η έκταση του ελέγχου μπορεί να μην είναι πάντα η ίδια.

Πίνακας 3. Ο ρόλος του κράτους σε χώρες της Ευρώπης

Χώρες	Ρόλος του κράτους
Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Φινλανδία, Σουηδία Ηνωμένο Βασίλειο.	Η συνολική ευθύνη για τον έλεγχο της ιδιωτικής εκπαίδευσης ανήκει στο αρμόδιο Υπουργείο ή Τμήμα σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης
Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία και Αυστρία	Η ευθύνη ανήκει στο τοπικό επίπεδο διακυβέρνησης
Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο	Στις περισσότερες από τις χώρες όπου η συνολική ευθύνη για τον έλεγχο βρίσκεται σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης, υπάρχει μια πρακτική ρύθμιση για την παρακολούθηση και την εποπτεία της εκπαίδευσης τόσο του

	ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα.
Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία Αυστρία	Σε όλες αυτές τις χώρες, η ίδια θεσμική διάρθρωση για δραστηριότητες εποπτείας και επιθεώρησης είναι υπεύθυνη για συγκρίσιμη υποχρεωτική εκπαίδευση του δημόσιου τομέα (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).
Δανία, Φινλανδία Σουηδία	Διαφέρουν κάπως από τις άλλες χώρες της Ε.Ε. στο ότι η συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις δεν ελέγχεται μέσω ενός επίσημου κυβερνητικού μηχανισμού επιθεώρησης, όπως η σχολική επιθεώρηση.
Ολλανδία	Η επιθεώρηση είναι ημιαυτόνομη με καθεστώς αυτοδιοίκησης, δίνοντάς της μέγιστη αυτονομία, ενώ δεν επηρεάζει τη συνολική ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας.
Ηνωμένο Βασίλειο	Ορισμένες θεσμοθετημένες λειτουργίες παρακολούθησης της κυβέρνησης που συνήθως εκτελούνται από την εθνική επιθεώρηση έχουν ανατεθεί στην Independent Schools Inspectorate, μια αυτόνομη, μη κυβερνητική υπηρεσία (Lung et al., 2012).
Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο, Αγγλία	Σε πολλές χώρες, η οικονομική διαχείριση ελέγχεται, όπου το κράτος χορηγεί επιδοτήσεις.
Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), Αυστρία (συγκεκριμένου τύπου σχολείου), Πορτογαλία (σχολεία με παράλληλο καθεστώς) και στο Ηνωμένο Βασίλειο, Αγγλία (τα λίγα CTC και CCTA).	Ο ιδιωτικός τομέας ταιριάζει με τον δημόσιο τομέα ως προς το ποια από τις πέντε κατηγορίες (διδασκτικό προσωπικό/πρότυπα, κτίρια/εγκαταστάσεις υγεία και ασφάλεια, μέγιστη/ελάχιστη εγγραφή, πρόγραμμα σπουδών, οικονομική διαχείριση) υπόκεινται σε κυβερνητικό έλεγχο

4.5 Χρηματοδότηση και δίδακτρα

Σε ιδιωτικά ιδρύματα, τα οποία δεν λαμβάνουν καθόλου (ή ελάχιστη) χρηματοδότηση από τις δημόσιες αρχές, η πληρωμή των τελών είναι κοινή και το ποσό που χρεώνουν στους γονείς μπορεί μερικές φορές να είναι πολύ υψηλό. Από την ανάλυση της πληρωμής των διδασκτρών για την είσοδο σε ιδιωτικά σχολεία με υποτροφία προκύπτουν δύο ομάδες χωρών: εκείνες όπου η εγγραφή είναι δωρεάν (όπως στην εκπαίδευση του δημόσιου τομέα) και εκείνες όπου οι γονείς χρεώνονται με δίδακτρα. Γενικά, σε χώρες όπου τα ιδιωτικά ιδρύματα που επιχορηγούνται λαμβάνουν χρηματοδότηση ισοδύναμη ή σχεδόν ισοδύναμη με αυτή που χορηγείται στα σχολεία του δημόσιου τομέα, η εκπαίδευση είναι δωρεάν ανεξάρτητα από τον τομέα που φοιτούν οι μαθητές (Day Ashley et al., 2014). Οι γονείς δεν πληρώνουν δίδακτρα για το παιδί τους στο Βέλγιο, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία (για σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης), την Ολλανδία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και την Αγγλία (για CTC/CCTA). Στις περισσότερες χώρες ωστόσο, οι γονείς συμβάλλουν στο κόστος της εκπαίδευσης σε εθελοντική βάση (Lung et al., 2012).

Αντίθετα, σε ορισμένες χώρες, τα ιδιωτικά ιδρύματα χρεώνουν τέλη ακόμη και αν λαμβάνουν επιχορήγηση από το κράτος. Τα επίπεδα τελών ενδέχεται να είναι περιορισμένα. Στη Γερμανία, το Σύνταγμα (Grundgesetz) δεν επιτρέπει κανένα διαχωρισμό των μαθητών με βάση τα οικονομικά μέσα των γονέων, επομένως τα δίδακτρα είναι μέτρια ή τα ιδιωτικά σχολεία εγγυώνται παραχωρήσεις σε μαθητές των οποίων οι γονείς έχουν περιορισμένα οικονομικά μέσα. Στο Λουξεμβούργο, το κράτος αναλαμβάνει την ευθύνη για το εύρος των λειτουργικών δαπανών που δεν καλύπτονται από τέλη, ενώ τα επίπεδα των τελών διατηρούνται αρκετά χαμηλά για να αποτραπούν οι διακρίσεις σε βάρος παιδιών από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Στη Γαλλία και την Αυστρία, χρεώνονται τέλη για την κάλυψη ορισμένων στοιχείων του προϋπολογισμού για τα οποία το σχολείο δεν λαμβάνει δημόσια επιδότηση. Στη Γαλλία τα δίδακτρα που καταβάλλουν οι γονείς συμβάλλουν ουσιαστικά στο κόστος των κτιρίων. Στην Αυστρία, καλύπτουν τα λειτουργικά έξοδα (Poutvaara, 2008).

Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η άμεση οικονομική βοήθεια (σε μετρητά) χορηγείται στους γονείς των παιδιών υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας, ανεξάρτητα από τον εκπαιδευτικό τομέα που φοιτούν (δημόσιο, με επιχορηγούμενο ή μη επιχορηγούμενο ιδιωτικό). Ανάλογα με τη χώρα, η οικονομική βοήθεια μπορεί να λάβει τη μορφή φορολογικών ελαφρύνσεων ή επιδομάτων που καταβάλλονται σε οικογένειες από τις δημόσιες αρχές (σε τοπικό ή κεντρικό

επίπεδο). Σε ορισμένες χώρες, επιχορηγήσεις ή/και δάνεια μπορούν επίσης να χορηγηθούν σε μαθητές, και επομένως αποτελεσματικά στις οικογένειές τους (Lung et al., 2012).

Γενικά, το ποσό που αντιπροσωπεύουν αυτά τα επιδόματα είναι ανεξάρτητο από το εισόδημα των γονέων. Ωστόσο, στην Ιταλία και την Πορτογαλία, είναι αντιστρόφως ανάλογο με αυτό το εισόδημα (Day Ashley et al., 2014). Στην Ισπανία, υπάρχουν επιδόματα μόνο για οικογένειες με πολύ περιορισμένο εισόδημα. Σε τρεις χώρες (Γαλλία, Λουξεμβούργο, Αυστρία), καταβάλλεται ένα συμπληρωματικό επίδομα που ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών στην αρχή του σχολικού έτους για την κάλυψη των εξόδων που συνδέονται με την επιστροφή στο σχολείο. Στη Γαλλία και το Λουξεμβούργο, αυτό είναι ανεξάρτητο από το εισόδημα των γονέων, ενώ στην Αυστρία είναι αντιστρόφως ανάλογο με αυτό (Routvaara, 2008).

Στην πλειονότητα των χωρών, ορισμένα πρότυπα κτιρίων/εγκαταστάσεων και η υγεία και η ασφάλεια είναι θεμελιώδη κατά το άνοιγμα ενός ιδιωτικού σχολείου που προσφέρει εκπαίδευση σε μαθητές υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας. Αυτό συμβαίνει παντού, εκτός από την Ιρλανδία (μη αναγνωρισμένα από το κράτος σχολεία), το Λουξεμβούργο (πρωτοβάθμια εκπαίδευση), την Ολλανδία και τη Σουηδία (Routvaara, 2008). Οι προσδοκίες για τα πρότυπα εξοπλισμού και εγκαταστάσεων συνήθως αυξάνονται ανάλογα με την ισοτιμία του σχολείου με τον κρατικό τομέα (ή καθώς τα σχολεία προσπαθούν να προωθήσουν τη θέση τους σε αυτό το θέμα μετά από μια περίοδο ίδρυσης) ή σύμφωνα με τις αυξημένες δυνατότητες δημόσιας χρηματοδότησης (μερικές φορές μέσω ειδικών συμβάσεων με το κράτος).

Οι διατάξεις για τα πρότυπα στελέχωσης ισχύουν για τους διευθυντές/ανώτερους καθηγητές στη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, την Αυστρία και την Πορτογαλία. Σε δέκα χώρες, τα προσόντα και τα χαρακτηριστικά (ηθικά/επαγγελματικά/οικονομικά) όσων εμπλέκονται στην ίδρυση ή τη διοίκηση του σχολείου τίθενται υπό έλεγχο (Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο (δευτεροβάθμια), Ολλανδία, Αυστρία, Πορτογαλία, Φινλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο). Η μειοψηφία των χωρών έχει προδιαγραφές σχετικά με την εθνικότητα ή την ιθαγένεια αυτών των ατόμων (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία και Αυστρία). Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για τα ιδιωτικά σχολεία που δεν λαμβάνουν επιχορηγήσεις, η νομοθεσία ρυθμίζει μόνο την καταλληλότητα του χαρακτήρα τόσο του διδακτικού προσωπικού όσο και των ιδιοκτητών (Routvaara, 2008).

Πίνακας 4. Χρηματοδότηση, δίδακτρα και πρότυπα στελέχωσης

Χώρες	Χρηματοδότηση-δίδακτρα-πρότυπα στελέχωσης
Βέλγιο, Ισπανία, Ιρλανδία, Ιταλία (για σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης), Ολλανδία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και την Αγγλία (για CTC/CCTA).	Οι γονείς δεν πληρώνουν δίδακτρα για το παιδί τους.
Γερμανία	Το Σύνταγμα (Grundgesetz) δεν επιτρέπει κανένα διαχωρισμό των μαθητών με βάση τα οικονομικά μέσα των γονέων.
Λουξεμβούργο	Το κράτος αναλαμβάνει την ευθύνη για το εύρος των λειτουργικών δαπανών που δεν καλύπτονται από τέλη, ενώ τα επίπεδα των τελών διατηρούνται αρκετά χαμηλά για να αποτραπούν οι διακρίσεις σε βάρος παιδιών από μειονεκτικά περιβάλλοντα.
Γαλλία και Αυστρία	Χρεώνονται τέλη για την κάλυψη ορισμένων στοιχείων του προϋπολογισμού για τα οποία το σχολείο δεν λαμβάνει δημόσια επιδότηση.
Ισπανία	Υπάρχουν επιδόματα μόνο για οικογένειες με πολύ περιορισμένο εισόδημα.
Σε τρεις χώρες Γαλλία, Λουξεμβούργο, Αυστρία	Καταβάλλεται ένα συμπληρωματικό επίδομα που ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών στην αρχή του σχολικού έτους για την κάλυψη των εξόδων που συνδέονται με την επιστροφή στο σχολείο.
Ιρλανδία (μη αναγνωρισμένα από το κράτος σχολεία), Λουξεμβούργο (πρωτοβάθμια εκπαίδευση), Ολλανδία, Σουηδία	Οι προσδοκίες για τα πρότυπα εξοπλισμού και εγκαταστάσεων συνήθως αυξάνονται ανάλογα με την ισοτιμία του σχολείου με τον κρατικό τομέα (ή καθώς τα σχολεία προσπαθούν να προωθήσουν τη θέση τους σε αυτό το θέμα μετά από μια περίοδο ίδρυσης) ή σύμφωνα με τις αυξημένες δυνατότητες δημόσιας χρηματοδότησης (μερικές φορές μέσω ειδικών συμβάσεων με το κράτος).

Γαλλία, Λουξεμβούργο, Αυστρία και Πορτογαλία	Οι διατάξεις για τα πρότυπα στελέχωσης ισχύουν για τους διευθυντές/ανώτερους καθηγητές.
Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο (δευτεροβάθμια), Ολλανδία, Αυστρία, Πορτογαλία, Φιλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο	Σε δέκα χώρες, τα προσόντα και τα χαρακτηριστικά (ηθικά/επαγγελματικά/οικονομικά) όσων εμπλέκονται στην ίδρυση ή τη διοίκηση του σχολείου τίθενται υπό έλεγχο.
Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία και Αυστρία	Έχουν προδιαγραφές σχετικά με την εθνικότητα ή την ιθαγένεια αυτών των ατόμων
Ηνωμένο Βασίλειο	Για τα ιδιωτικά σχολεία που δεν λαμβάνουν επιχορηγήσεις, η νομοθεσία ρυθμίζει μόνο την καταλληλότητα του χαρακτήρα τόσο του διδακτικού προσωπικού όσο και των ιδιοκτητών.

4.6 Προσόντα και ικανότητες εκπαιδευτικών

Όσον αφορά στα ακαδημαϊκά και διδακτικά προσόντα των εκπαιδευτικών των δημόσιων και των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, οι απαιτήσεις είναι κοινές στο σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπρόσθετα κριτήρια τίθενται στην Γερμανία, στην Ολλανδία, στην Αυστρία και στο Λουξεμβούργο και αφορούν σε θέματα ηθικής ή/και καλής διαγωγής. Στην Δανία και στην Σουηδία δεν υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα για το διδακτικό προσωπικό⁹. Το ίδιο ισχύει και στα μη επιχορηγούμενα ιδιωτικά σχολεία στην Μεγάλη Βρετανία.

Τέλος, θα κάνουμε αναφορά στα προσόντα των ιδρυτών ή των διευθυντών των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων. Στην πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο έλεγχος των κριτηρίων είναι ιδιαίτερα αυστηρός και αφορά στα οικονομικά και επαγγελματικά στοιχεία, ενώ σε μερικές χώρες¹⁰ έχουν τεθεί επιπλέον προϋποθέσεις όπως η ιθαγένεια ή/και η εθνικότητα.

Καίτοι δεν παρουσιάζονται διαφορές μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων αναφορικά με τις απαιτήσεις των ουσιαστικών προσόντων και ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η κάθε χώρα έχει διαφορετικές απαιτήσεις σε αυτούς τους τομείς. Είναι εύλογη λοιπόν η υπόθεση εργασίας ότι θα υπάρχουν αποκλίσεις σε αυτόν τον τομέα.

Στην συντριπτική πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτικών των δημοσίων εκπαιδευτηρίων γίνεται από τον κρατικό μηχανισμό. Εξάιρεση αποτελεί η Σουηδία, η οποία πραγματοποιεί διαδικασία ανάλογη με τον ιδιωτικό τομέα, όπου στην διαδικασία συμμετέχουν τα σχολεία. Όσον αφορά στα προσόντα των εκπαιδευτικών στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, έχουν τεθεί από το κάθε κράτος-μέλος συγκεκριμένα κριτήρια. Και σε αυτή την περίπτωση, παρατηρούμε μία εξαίρεση, όπου στην περίπτωση των μη-επιχορηγούμενων εκπαιδευτηρίων της Αγγλίας, οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνται σε αυτά δεν είναι απαραίτητο να πληρούν τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τους συναδέλφους τους στα δημόσια εκπαιδευτήρια.

⁹ Η χρηματοδότηση στις χώρες αυτές δίνεται κατευθείαν στα σχολεία τα οποία την χρησιμοποιούν ανάλογα με τις ανάγκες τους.

¹⁰ Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία και Αυστρία.

Στην πράξη έχει αποδειχτεί ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί των δημόσιων όσο και οι εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων έχουν κατά κανόνα τα ίδια προσόντα. Αυτό συμπαρασύρει και τους μισθούς, όπου κατά πλειοψηφία είναι εξισωμένοι, όπως στην Ελλάδα. Άλλες χώρες που έχουν εξισωμένους ή παρόμοιους μισθούς είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο. Χαμηλότερους μισθούς στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν στην Ισπανία και την Ιταλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

5.1 Ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση στην Ευρώπη

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία της Ευρώπης. Περισσότεροι από τους μισούς απόφοιτους της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε. προέρχονται από προγράμματα αρχικής ΕΕΚ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a). Από το 2010 έχει καθοριστεί ένα πλαίσιο για την αναβάθμιση των συστημάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για να μπορέσουν να συνεισφέρουν με τον τρόπο τους στην επίτευξη των στόχων της Ευρώπης, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην στρατηγική «Ευρώπη 2020». Το 2015 έγινε περαιτέρω εξειδίκευση του αρχικού πλαισίου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016).

Πίνακας 5. Επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Ευρωπαϊκής πολιτικής ΕΕΚ για την περίοδο 2015-2020

Επιδιώξεις	Αποτελέσματα
Προώθηση της μάθησης στο χώρο εργασίας	Προγράμματα μαθητείας Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, επιχειρήσεων, επιμελητηρίων και παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης Προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας.
Περαιτέρω ανάπτυξη των μηχανισμών διασφάλισης της ποιότητας στην ΕΕΚ	Σύσταση του EQAVET Καθιέρωση συνεχούς πληροφόρησης και ανάδρασης για τα συστήματα ΑΕΕΚ και ΣΕΕΚ με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα
Βελτίωση της πρόσβασης όλων στην ΕΕΚ και στα επαγγελματικά προσόντα	Ευέλικτα συστήματα Υπηρεσίες προσανατολισμού Επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης
Περαιτέρω ενίσχυση των βασικών	Ευκαιρίες για την απόκτηση βασικών

δεξιοτήτων στα προγράμματα σπουδών της ΕΕΚ	δεξιοτήτων
Εκπαίδευση εκπαιδευτών	Ανάπτυξη δυνατοτήτων για την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών και μεντόρων της ΕΕΚ

Πηγή: European Commission, 2022

Για την επίτευξη των στόχων γίνεται η αξιοποίηση ειδικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων. Επίσης υπάρχουν και θεσμοί προώθησης, όπως το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) αλλά και χρηματοδοτικά εργαλεία όπως το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Το Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF) είναι δύο σημαντικοί θεσμοί που στηρίζουν το έργο της Ευρώπης για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Αναφορικά με τα Συστήματα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΑΕΕΚ) είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στο πλαίσιο κάθε συστήματος υπάρχει ένα ευρύ φάσμα από εκπαιδευτικές πορείες για την απόκτηση των αντίστοιχων γνώσεων. Σε κάθε χώρα ωστόσο υπάρχει διαφοροποίηση αυτών των συστημάτων.

Πίνακας 6. Συστήματα ΑΕΕΚ στην Ευρώπη

Συστήματα	Εκπαιδευτική διαδικασία
Επαγγελματική εκπαίδευση σε επαγγελματική σχολή πλήρους και αποκλειστικής φοίτησης	Η εκπαίδευση πραγματοποιείται αποκλειστικά εντός της εκπαιδευτικής δομής.
Επαγγελματική κατάρτιση σε επιχείρηση	Η εκπαίδευση στο επάγγελμα πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης Περιορισμένη κρατική παρέμβαση.
Δυικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	Περιλαμβάνει εκπαίδευση σε επαγγελματική σχολή, εναλλασσόμενη με περίοδο μαθητείας σε επιχείρηση
Μικτό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	Πρόκειται για μοντέλα εκπαίδευσης που υιοθετούν ορισμένα από τα χαρακτηριστικά των παραπάνω. Σε κάποιες χώρες, τα τρία βασικά συστήματα

	προσφέρονται είτε παράλληλα, είτε διαδοχικά, είτε ως ολοκληρωμένα (integrated) προγράμματα ΕΕΚ.
--	---

Πηγή: ΣΕΒ (2020)

Ολοκληρώνοντας είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ΕΕΚ βρίσκεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής καθότι η ΕΕΚ μπορεί να συμβάλει στη διαχείριση σημαντικών προκλήσεων όπως η διεθνοποίηση της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020). Η Ευρώπη αναγνωρίζει ότι στο πλαίσιο των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων η ΕΕΚ βρίσκεται σε μετασχηματισμό (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

5.2 Το Ευρωδιαβατήριο Κατάρτισης (EUROPASS)

Το Europass είναι ένα χαρτοφυλάκιο κατάρτισης πέντε εγγράφων, σχεδιασμένο για να κάνει τις δεξιότητες και τα προσόντα ξεκάθαρα και εύκολα κατανοητά σε όλη την Ευρώπη (Allais, 2011).

Το Europass προσφέρει διάφορα πλεονεκτήματα στους πολίτες και στους εργοδότες. Βοηθάει τους πολίτες ώστε να είναι σε θέση να επικοινωνήσουν τις επαγγελματικές τους ικανότητες κατά την αναζήτηση εργασίας και τους εργοδότες προκειμένου να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα των προσόντων των υποψηφίων.

Το ηλεκτρονικό πρόγραμμα επεξεργασίας Europass δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να συμπληρώσουν το βιογραφικό και το Γλωσσικό Διαβατήριο (Λιντζέρης, 2013). Οι εθνικές αρχές εκδίδουν τρία έγγραφα: την κινητικότητα Europass, το συμπλήρωμα Πιστοποιητικού και το συμπλήρωμα Διπλώματος (Λιντζέρης, 2013). Ο ιστότοπος Europass, που σχεδιάστηκε από το Cedefop, είναι διαθέσιμος σε 29 γλώσσες (Allais, 2011).

5.3 Πλαίσιο Επαγγελματικών προσόντων (EQF)

Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ/EQF), με τα οκτώ επίπεδα του, χρησιμεύει ως πλέγμα αντιστοίχισης μεταξύ των προσόντων που αποκτώνται σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Μέρος της δουλειάς του Cedefop για τη διευκόλυνση της κατανόησης και σύγκρισης των προσόντων, είναι να εξετάζει πιο προσεκτικά αυτά που αποκτήθηκαν μέσω της αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και ανατέθηκαν στα επίπεδα 3 και 4 του ΕΠΕΠ μέσω εθνικών ταξινομήσεων και πλαισίων. Διερευνά τι κοινό έχουν και με ποιον τρόπο διαφέρουν. Εξετάζει τον σκοπό και την αξία τους στην αγορά εργασίας ή για περαιτέρω μάθηση, και πώς κατατάσσονται στα εθνικά πλαίσια προσόντων (NQFs) και στα επίπεδα ΕΠΕΠ (Routvaara, 2008).

Η εφαρμογή του ΕΠΕΠ βασίστηκε στη σύσταση για το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων για τη δια βίου μάθηση, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 23

Απριλίου 2008. Αντικατοπτρίζοντας την επιτυχία στην εφαρμογή της σύστασης του 2008, αναθεωρήθηκε και ενισχυμένη σύσταση για το ΕΠΕΠ που εγκρίθηκε στις 22 Μαΐου 2017.

Σκοπός αυτής της αναθεωρημένης σύστασης είναι να διασφαλίσει τη συνέχεια και την περαιτέρω ανάπτυξη του ΕΠΕΠ (Allais, 2011).

Ρίχνει επίσης φως στη διαφορετική στάθμιση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων και των επιπέδων πολυπλοκότητας, καθώς και μεταξύ των προσόντων και στα δύο επίπεδα στον ίδιο επαγγελματικό τομέα. Η μελέτη του Λιντζέρη (2013) επιβεβαιώνει ότι η περιγραφή των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της μάθησης βελτιώνει την κατανόηση και διευκολύνει τη σύγκριση των επαγγελματικών προσόντων (Λιντζέρης, 2013).

Ο κύριος σκοπός του EQF είναι να καταστήσει τα προσόντα πιο κατανοητά σε όλες τις χώρες και τα συστήματα. Αυτό είναι σημαντικό για την υποστήριξη της διασυνοριακής κινητικότητας μαθητών και εργαζομένων, καθώς και για τη δια βίου μάθηση σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το διαδικτυακό εργαλείο του εθνικού πλαισίου προσόντων (NQF) του Cedefop καθιστά δυνατή τη σύγκριση πληροφοριών σχετικά με τα NQFs και, για τις χώρες που έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία αναφοράς τους στο EQF, τη σύγκριση των τύπων προσόντων τους (Allais, 2011).

5.4 Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) διαθέτει πολλά κοινά μέσα που βοηθούν τα άτομα στη μεταφορά, την αναγνώριση και τη συσσώρευση των αξιολογημένων μαθησιακών αποτελεσμάτων τους ώστε να αποκτήσουν ένα προσόν ή να συμμετάσχουν στη δια βίου μάθηση. Το Ευρωπαϊκό Πιστωτικό Σύστημα (ECVET) για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ένα από αυτά τα μέσα. Χρησιμοποιεί ευέλικτα και εξατομικευμένα μονοπάτια μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της διακρατικής κινητικότητας (Allais, 2011).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ε.Ε. ενέκριναν τη σύσταση ECVET το 2009 και κάλεσαν τα κράτη-μέλη να δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις και να υιοθετήσουν μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος στις δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Το ECVET επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να συγκεντρώσουν, να μεταφέρουν και να χρησιμοποιούν τη μάθησή τους σε ενότητες. Αυτό επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους την ανάπτυξη προσόντων με τον δικό τους ρυθμό και τα μαθησιακά αποτελέσματα επιτυγχάνονται σε επίσημα, μη τυπικά και άτυπα πλαίσια, στη χώρα τους και στο εξωτερικό (Routvaara, 2008). Το σύστημα βασίζεται σε μονάδες μαθησιακών αποτελεσμάτων ως μέρος των προσόντων που μπορούν να αξιολογηθούν και να επικυρωθούν (Λιντζέρης, 2013).

Προσφέρει ένα πλαίσιο για να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι κινητικότητα σε διάφορες χώρες με βάση τα προσόντα τους, καθορίζοντας τις αρχές και τις τεχνικές προδιαγραφές και κάνοντας χρήση της υπάρχουσας εθνικής νομοθεσίας και κανονισμών. Ισχύει για τα προσόντα ΕΕΚ σε όλα τα επίπεδα του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων (Routvaara, 2008).

Σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) παρακολουθεί και παρέχει τεχνική και αναλυτική υποστήριξη για την εφαρμογή της σύστασης ECVET σε επίπεδο Ε.Ε., εθνικό και τομεακό. Ερευνά και αναλύει προσόντα και συστήματα προσόντων, μαζί με συνδέσμους μεταξύ των ευρωπαϊκών εργαλείων για την εκπαίδευση και την κατάρτιση (ECVET, ECTS, EQF, FQ-EHEA, Europass, EQAVET) (Routvaara, 2008).

Το Cedefop επίσης οργανώνει και συμμετέχει σε εκδηλώσεις που σχετίζονται με το ECVET, συμπεριλαμβανομένων συναντήσεων ομάδων χρηστών ECVET, ετήσιου φόρουμ ECVET και δραστηριοτήτων μάθησης από ομότιμους (Allais, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

6.1 Σύγκριση ποιοτικών δεικτών για την εκπαίδευση

Η ποιότητα στην εκπαίδευση, έχει απασχολήσει τον εκπαιδευτικό χώρο τόσο στην Ευρώπη, όσο και διεθνώς (Βλάχος, Δαγκλής & Βαβουράκη, 2007). Τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Ζωγόπουλος, 2011), διότι παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας χώρας (Ganihar, 2015). Κύριος σκοπός της ποιότητας στο χώρο της εκπαίδευσης είναι η πληρέστερη προετοιμασία των εκπαιδευομένων, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις που θα συναντήσουν (Shah et al., 2015).

Οι δείκτες ποιότητας αποτελούν άξονες για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας όσο και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα (Chatzipanagiotou, 2005). Η ποιότητα στην εκπαιδευτική διαδικασία εξαρτάται από πολλούς παράγοντες (διοικητικοί, οικονομικοί, παιδαγωγικοί) οι οποίοι είναι στενά συνδεδεμένοι μεταξύ (Βλάχος, Δαγκλής & Βαβουράκη, 2007).

Τα θέματα σχετικά με την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης άρχισαν να προβληματίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Αρχή αποτέλεσε η συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 (Γκόβαρης & Ρουσάκης, 2008). Ακολούθησαν η Διακήρυξη της Σορβόνης το 1998 και η Διακήρυξη της Μπολόνιας ένα χρόνο αργότερα, που ανέδειξαν τις ζυμώσεις στον ευρωπαϊκό χώρο σχετικά με την ποιότητα, η οποία θεωρείται κύριος μοχλός ανάπτυξης και αποτελεσματικότητας (Βαβουράκη, κ.α., 2007).

Μετά τη Σύνοδο της Λισαβόνας (Μάρτιος 2000), η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2000 (EUR-OP: 2001) δημοσίευσε την «Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα στη Σχολική Εκπαίδευση», η οποία περιλάμβανε 16 δείκτες, ομαδοποιημένους σε 4 θεματικούς άξονες. Οι δείκτες αυτοί προσπαθούν να καλύψουν μεγάλο φάσμα της πραγματικότητας που επικρατεί στο χώρο της εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια.

Πίνακας 7. Θεματικοί άξονες και δείκτες ποιότητας

Θεματικοί Άξονες	Δείκτες Ποιότητας
Επιδόσεις μαθητών σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα	Μαθηματικά Αναγνωστική Ικανότητα Θετικές επιστήμες ΤΠΕ Ξένες γλώσσες Ικανότητα μάθησης Αγωγή του πολίτη
Σχολική επιτυχία και μετάβαση	Ποσοστά σχολικής διαρροής Ολοκλήρωση Β΄ Κύκλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Συμμετοχή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
Παρακολούθηση Σχολικής Εκπαίδευσης	Αξιολόγηση της οργάνωσης της σχολικής εκπαίδευσης Συμμετοχή Γονέων
Πόροι και δομές της Εκπαίδευσης	Εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτικών Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση Αριθμός μαθητών ανά Η/Υ Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή

Πηγή: (EUR-OP: 2001)

Ενδεικτικά, το ποσοστό των νέων 18-24 που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση χωρίς να λάβουν πτυχίο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δε συμμετέχουν σε κατάρτιση από 15,2% που ήταν το 2006 μειώθηκε στο 9,7% το 2021. Το ποσοστό συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από 28,1% το 2006 ανήλθε στο 41,2% το 2021. Όσον αφορά τις επιδόσεις των μαθητών σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, στην αναγνωστική ικανότητα το 23,7% των μαθητών ηλικία 15 ετών είχε χαμηλές επιδόσεις το 2006, μειώθηκε πολύ λίγο, στο 22,5% το 2018. Στις θετικές επιστήμες, χαμηλή επίδοση εμφάνιζε το 20,8% το 2006, ενώ το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 22,3% το 2018. Τέλος στα μαθηματικά, χαμηλή επίδοση κατέγραφε το 24,7% το 2006 και το 22,9 το 2018. Η Ε.Ε είχε θέσει ως στόχο μέχρι το 2020 τη μείωση των ποσοστών αυτών κάτω του 15%. Οι συγκεκριμένοι στόχοι δεν επιτεύχθηκαν (Eurostat, 2022, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/quality-education>), (https://ec.europa.eu/info/topics/education-and-training_el).

Στην Ελλάδα η ποιότητα της εκπαίδευσης είναι στενά συνδεδεμένη με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του νόμου 2525/1997, αναφέρεται ότι

«αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης νοείται η διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και του βαθμού υλοποίησης των σκοπών και των στόχων της...». Την περίοδο 1997-2000 εφαρμόστηκε το ευρωπαϊκό πιλοτικό πρόγραμμα «Εσωτερική Αξιολόγηση και Προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα» από το Τμήμα Αξιολόγησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Πρωτεύων στόχος ήταν η αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων και μέσω αυτής η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στο νόμο 4823/2021 «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» αναφέρεται ότι σκοπός είναι η συνεχής αξιολόγηση των στελεχών, των εκπαιδευτικών και του έργου τους με σκοπό την προαγωγή, τη βελτίωση και την υλοποίηση ενός ποιοτικού και συνάμα αποτελεσματικού εκπαιδευτικού έργου. Οι λειτουργίες, οι άξονες και οι δείκτες που επιλέχθηκαν για την επιτυχία του σκοπού αυτού παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 8. Λειτουργίες, άξονες, δείκτες

Άξονες	Δείκτες
	Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία
1. Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών • Ενίσχυση ήπιων και ψηφιακών δεξιοτήτων μαθητών/τριών • Εφαρμογή πρακτικών διαφοροποιημένης μάθησης • Υποστήριξη ένταξης ευάλωτων ομάδων μαθητών/τριών και μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες • Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για την υποστήριξη της διδασκαλίας • Ενασχόληση με ομίλους, σχολικές δραστηριότητες, προγράμματα • Προετοιμασία για συμμετοχή σε σχολικούς διαγωνισμούς, σε πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και αθλητικές δράσεις
2. Σχολική διαρροή - φοίτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακολούθηση και μείωση της άτακτης/σποραδικής φοίτησης και σχολικής διαρροής • Μέριμνα για τη μετάβαση μεταξύ εκπαιδευτικών βαθμίδων και προς την αγορά εργασίας

3. Σχέσεις μεταξύ μαθητών/ τριών	<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών/τριών • Διαμόρφωση κλίματος αλληλοσεβασμού, εμπιστοσύνης και σεβασμού της διαφορετικότητας • Διαμόρφωση τρόπων διαχείρισης εντάσεων και συγκρούσεων • Πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικής βίας και εκφοβισμού
4. Σχέσεις μεταξύ μαθητών/ τριών και εκπαιδευτικών	<ul style="list-style-type: none"> • Καλλιέργεια κλίματος σεβασμού και εμπιστοσύνης μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών • Υποστήριξη και ενίσχυση της συνεργασίας μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών
5. Σχέσεις σχολείου - οικογένειας	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας, υποστήριξη και ενίσχυση της συνεργασίας σχολείου - οικογένειας • Υποστήριξη δράσεων ενημέρωσης γονέων/κηδεμόνων για θέματα κοινού ενδιαφέροντος
	<ul style="list-style-type: none"> • Διοικητική λειτουργία
6. Ηγεσία - Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας	<ul style="list-style-type: none"> • Στοχοθεσία και προτεραιοποίηση στόχων • Διασφάλιση της εφαρμογής του σχολικού κανονισμού • Αξιοποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού • Κατανομή και διαχείριση πόρων • Προστασία, αξιοποίηση και εκσυγχρονισμός σχολικών χώρων - υποδομών
7. Σχολείο και κοινότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση δικτύων σχολείων • Ενίσχυση σχέσεων και επιδίωξη συνεργασιών με φορείς • Εξωστρέφεια -διάχυση καλών πρακτικών
	<ul style="list-style-type: none"> • Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών
8. Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετοχή σε επιμορφώσεις από αρμόδιους φορείς • Συμμετοχή σε ενδοσχολικές επιμορφώσεις • Σχεδιασμός και υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων με τη μορφή της ετεροπαρατήρησης • Σχεδιασμός δράσεων ανάπτυξης του γλωσσικού και του επιστημονικού εγγραμματισμού

	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός και υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων σε συνεργασία με άλλα σχολεία
9. Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα (Erasmus κ.λπ.) • Συμμετοχή σε δράσεις κοινωνικού ενδιαφέροντος κ.λπ.

Πηγή: ΦΕΚ 4189/Β/10-9-2021.

6.2 Δημόσια και Ιδιωτική εκπαίδευση

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η παροχή της δωρεάν εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι υποχρέωση του κράτους, που χρησιμοποιεί τον Τακτικό Προϋπολογισμό για την κάλυψη των όποιων εξόδων (Θωμαΐδου & Πέππας, 2013).

Επίσης, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων γίνεται η συντήρηση των κτιρίων, αποπληρώνονται τυχόν βλάβες και κατασκευαστικά έξοδα, καθώς χρηματοδοτούνται και διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα που ενδεχομένως θα λάβουν χώρα. Αντίθετα, η εκπαίδευση που παρέχεται από τα ιδιωτικά σχολεία προϋποθέτει την πληρωμή διδασκτρών. Τα δίδακτρα καταβάλλονται από τις οικογένειες των μαθητών και κάθε ιδιωτικό σχολείο είναι υπεύθυνο για την κοστολόγηση της αξίας τους. Είναι άξιο αναφοράς το γεγονός ότι το κράτος δεν επιδοτεί τη φοίτηση στα ιδιωτικά σχολεία, αλλά οι γονείς των μαθητών ιδιωτικών σχολείων πληρώνουν τους φόρους που προορίζονται για την χρηματοδότηση της δημόσιας εκπαίδευσης (Θωμαΐδου & Πέππας, 2013).

Επιπρόσθετα, πολύ συχνά οι άνθρωποι συσχετίζουν το κόστος της εκπαίδευσης με την ποιότητά της. Αυτό γίνεται φανερό από τον τρόπο που αντιλαμβάνονται και αντιμετωπίζουν το εκάστοτε σχολείο. Αρκετοί είναι οι γονείς που εγγράφουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικά σχολεία θέλοντας να τους εξασφαλίσουν ένα καλύτερο και πιο επιτυχημένο μέλλον. Παράλληλα, κυριαρχεί η άποψη ότι οι μαθητές με υψηλές επιδόσεις θα πρέπει να φοιτήσουν σε ιδιωτικά σχολεία, για να εκμεταλλευτούν στο έπακρο το δυναμικό τους και να αναπτυχθούν μέσω μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά την οποία υιοθετούνται νέες μέθοδοι διδασκαλίας. Βέβαια, δεν έχουν όλοι οι μαθητές την οικονομική ευχέρεια να εγγραφούν σε ένα ιδιωτικό σχολείο (Θωμαΐδου & Πέππας, 2013).

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας του PISA (Program for International Student Assessment) που διεξήχθη το 2011 υπάρχει μεγάλη διαφορά στις επιδόσεις των μαθητών ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων καθότι τα ιδιωτικά σχολεία έχουν καλύτερη οργάνωση στα προγράμματα σπουδών τους (Θωμαΐδου & Πέππας, 2013).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την παρούσα μελέτη έγινε μία διερεύνηση του τομέα της ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας και τη διαφορά της συγκριτικά με αυτή του δημοσίου, τη θέση που κατέχει αυτή και το ρυθμιστικό πλαίσιο από το οποίο διέπεται εντός της Ελληνικής Επικράτειας, αλλά και η σύγκριση αυτού με το ισχύον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα του συνόλου των ανεπτυγμένων χωρών.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι το θεμέλιο όλων των ανεπτυγμένων κοινωνιών, αφού μέσα από αυτήν μπορούν να μεταδοθούν όλες οι γνώσεις των διδασκόντων. Ότι αφορά την ελεύθερη επιλογή της, μπορεί να γίνει επιλογή του διδάσκοντα αλλά και του τρόπου εκμάθησης από την πλευρά του μαθητευόμενου. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο τρόπος διδασκαλίας μπορεί να καθορίζεται ελεύθερα από την πλευρά του εκπαιδευτικού και η φύση αυτής, δημόσια ή ιδιωτική, μπορεί να επιλέγεται από το μαθητευόμενο άτομο. Επιπλέον, η ιδιωτική εκπαίδευση ως προς το πρωτογενές Ενωσιακό δίκαιο διέθετε πάντα ξεχωριστή θέση στην Ευρώπη και στις συνθήκες που διαμόρφωνε αυτή. Η προστασία που παρέχει τόσο το πρωτογενές όσο και το δευτερογενές Ενωσιακό δίκαιο στην εκπαίδευση της χώρας μας εν γένει αλλά και πιο συγκεκριμένα της ιδιωτικής είναι απόλυτη καθώς το Ενωσιακό δίκαιο υπερέχει από οποιαδήποτε άλλη διάταξη τυπικού νόμου, βάσει της παρ. 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος. Έπειτα μέσα από την παρούσα μελέτη έχει επισημανθεί η διάκριση ανάμεσα στην αυστηρή ιδιωτική εκπαίδευση και στην επιχορηγούμενη ιδιωτική εκπαίδευση, αφού αφενός αυτή μπορεί να χρηματοδοτηθεί εξ ολοκλήρου από πρόσωπα ή μη κυβερνητικούς φορείς αφετέρου είναι σε θέση να λειτουργήσει με επιδοτήσεις εκ μέρους των δημοσίων αρχών, χωρίς να σημαίνει απαραίτητως ότι οι επιχορηγήσεις αυτές είναι σημαντικές και μπορούν να καλύψουν τις διάφορες δαπάνες. Το ζήτημα των επιχορηγήσεων θα πρέπει να εξεταστεί διεξοδικά στην περίπτωση της Ελλάδας και να ληφθούν οι ανάλογες δράσεις εκ μέρους των κυβερνητικών φορέων, τέτοιες οι οποίες θα στοχεύουν στην ενίσχυση των επιδοτήσεων και ως εκ τούτου των παρεχόμενων υπηρεσιών εντός του εκπαιδευτικού συστήματος. Μέσα από αυτόν τον τρόπο, θα είναι εφικτή η αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης ιδιωτικής εκπαίδευσης η οποία κατέχει εξέχουσα θέση.

Ακόμη, μπορεί να υφίστανται διαφορετικές μορφές ελέγχου ως προς την ιδιωτική εκπαίδευση του κάθε κράτους. Σύμφωνα με τον Eurydice (2000), τα κράτη μέλη της Ένωσης διαφοροποιούνται ως προς τη σχέση που διαθέτει η ιδιωτική εκπαίδευση με τις δημόσιες

αρχές ενώ σε όλα τα κράτη μέλη προκειμένου να υφίσταται η λειτουργία των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τίθενται υπό τον έλεγχο των κυβερνήσεων μέσω της νομοθεσίας και της συμμόρφωσης η οποία κατά βάση πραγματοποιείται μέσω της επιθεώρησης. Αναφορικά με τη συνολική ευθύνη του ελέγχου της ιδιωτικής εκπαίδευσης, βάσει των τοποθετήσεων των Lung et al. (2012), αυτή ανήκει στο αρμόδιο Υπουργείο ή Τμήμα σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ σε τοπικό επίπεδο διακυβέρνησης στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισπανία αλλά και την Αυστρία. Δυστυχώς στην περίπτωση της Ελλάδας η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος δεν υφίσταται με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα χάσμα μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης, κατά το οποίο όχι μόνο απουσιάζει το στοιχείο της συνεργασίας αλλά πολλές φορές συναντάται μία διάκριση τόσο μεταξύ μαθητών των δύο ειδών εκπαίδευσης όσο και μεταξύ εκπαιδευτικών ως προς την ποιότητα της εκπαίδευσης που λαμβάνουν και προσφέρουν αντίστοιχα.

Αναφορικά με τους Day Ashley et al. (2014), στα κράτη μέλη στα οποία τα επιχορηγούμενα ιδιωτικά ιδρύματα λαμβάνουν επιδότηση σχεδόν ίση με αυτή που δίνεται στα σχολεία του δημόσιου τομέα, η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν ανεξαρτήτως του τομέα που φοιτούν οι μαθητές.

Τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, πραγματοποιήθηκε σύγκριση των στοιχείων της ιδιωτικής εκπαίδευσης, μέσα από τα οποία προέκυψε το συμπέρασμα ότι η παρέμβαση από την πλευρά του κράτους κρίνεται καθοριστική για την εύρυθμη λειτουργία της, ενώ ταυτόχρονα σημειώνεται η έλλειψη της εκάστοτε χρηματοδότησης από τη μεριά αυτού. Η εν λόγω κατάσταση αποδείχθηκε κρίσιμη ως προς τη λειτουργία πολλών ιδιωτικών μονάδων που δεν έχουν λάβει κρατική επιδότηση, όπως συμβαίνει στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία, την Αγγλία, την Πορτογαλία και τη Γαλλία. Ανάμεσα στα κράτη αυτά μόνο η περίπτωση της Ελλάδας και συγκεκριμένα μέρη της Σκωτίας και της Ν. Ιρλανδίας παρουσιάστηκαν ως αυτά στα οποία δεν υφίσταται η συνύπαρξη με τις ιδιωτικές μονάδες που έχουν λάβει επιχορήγηση. Τέλος, οι συγκεκριμένες περιοχές μαζί με την Ιταλία και την Ελλάδα είναι αυτές οι οποίες δε δέχονται τις επιδοτήσεις που λαμβάνουν οι υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες που αναφέρθηκαν οι οποίες και λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση η οποία ως κατά το πλείστο υπερβαίνει το 50% του συνόλου των επιχορηγήσεων. Μέσα στα πλαίσια αυτά, οι ιδιωτικές εκπαιδευτικές μονάδες της Ελλάδας διαθέτουν το υψηλότερο αναγραφόμενο ποσοστό ατόμων που φοιτούν (6%) μεταξύ των κρατών της Ε.Ε. στα οποία

και δραστηριοποιούνται ιδιωτικά εκπαιδευτήρια που δε χρηματοδοτούνται, το οποίο φυσικά συνιστά αξιολημείωτο κατόρθωμα από πλευράς των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων να εδραιωθούν δυναμικά στην Ελλάδα τη στιγμή που δεν έχουν λάβει την όποια χρηματοδότηση εκ μέρους του κράτους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μέσα από την παρούσα μελέτη γίνεται αντιληπτή η ύπαρξη διαφορετικών πλαισίων αναφορικά με το ύψος και το σκοπό για τον οποίο λαμβάνεται μία επιδότηση για τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τον Tooley (2002), στη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες καταγράφεται το μεγαλύτερο ποσό επιδότησης που λαμβάνεται αναφορικά με τον προορισμό των εξόδων (έξοδα προσωπικού, λειτουργικές δαπάνες, κεφάλαια για εξοπλισμό), το οποίο αγγίζει το 100% των δαπανών που πραγματοποιούνται, ενώ ακολουθεί η περίπτωση του Βελγίου για το οποίο, αντίθετα με τις άλλες κατηγορίες εξόδων, οι δαπάνες του κεφαλαίου δεν αναλαμβάνονται εξ ολοκλήρου. Ασφαλώς και οι συγκεκριμένες χώρες διαθέτουν ανεπτυγμένες οικονομίες που απέχουν αρκετά από την περίπτωση της Ελλάδας, όμως σε κάθε περίπτωση η χώρα μας είναι ιδανικό να παραδειγματιστεί από τα συστήματα των κρατών αυτών.

Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνει μία επανεξέταση του συστήματος χρηματοδότησης που θα έπρεπε να παρέχεται εκ μέρους των κυβερνητικών φορέων με σκοπό να ενισχυθούν οι υπηρεσίες και η ποιότητα των εκπαιδευτικών μέσων. Μαζί με το ζήτημα της χρηματοδότησης θα πρέπει να γίνει και μία εξέταση του ύψους των διδάκτρων που παρέχεται εκ μέρους των οικογενειών των μαθητών καθότι αυτό συνδέεται άρρηκτα με την επιδότηση που λαμβάνεται από το κράτος.

Στα κράτη εκείνα εντός των οποίων οι ιδιωτικές μονάδες λαμβάνουν επιχορήγηση ανάλογη με τις δημόσιες, οι οικογένειες των μαθητών δεν υποχρεούνται στην πληρωμή διδάκτρων ασχέτως αν βρίσκονται σε δημόσια ή ιδιωτική μονάδα ενώ στις χώρες όπου η χρηματοδότηση από πλευράς του κράτους δεν είναι αρκετή ώστε να καλυφθούν οι δαπάνες των ιδιωτικών μονάδων, απαιτείται η πληρωμή διδάκτρων χαμηλού κόστους προκειμένου να μη δημιουργηθούν πιθανές διακρίσεις για τους μαθητές εκείνους των οποίων οι γονείς δε διαθέτουν υψηλές απολαβές. Το τελευταίο μέτρο εφαρμόζεται στη Γερμανία και στο Λουξεμβούργο.

Μέσα από τα παραπάνω, κρίνεται απαραίτητη η επανεξέταση της Ελλάδας και η ανάληψη δράσεων αναφορικά με το ζήτημα της καθιέρωσης των επιδοτήσεων στα πλαίσια της Ελληνικής νομοθεσίας, αφού βρίσκεται ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου κανένα από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια δε λαμβάνει κάποιου είδους χρηματοδότηση ή επιχορήγηση εκ μέρους του κράτους. Το τελευταίο αποτελεί και το λόγο για τον οποίο εξετάζεται η περίπτωση του ποσού της χρηματοδότησης που λαμβάνουν τα ιδιωτικά

εκπαιδευτήρια στο σύνολο των κρατών της Ένωσης αφού αυτό συνιστά και το μοχλό αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας των ιδιωτικών μονάδων των υπολοίπων κρατών-μελών.

Ειδικότερα, τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά κέντρα που λαμβάνουν την επιδότηση από πλευράς του κράτους χρηματοδοτούνται ξεχωριστά για το προσωπικό και τα λοιπά έξοδα αυτού, για τις δαπάνες που σχετίζονται με τη λειτουργικότητα των κτιρίων και του εξοπλισμού κοκ. Επιπλέον, θα πρέπει να διεξαχθούν περαιτέρω έρευνες που να εστιάζουν στο ζήτημα της χρηματοδότησης που πρέπει να τεθεί και να εξεταστούν οι συνιστώσες που θα δρούσαν καταλυτικά στην εφαρμογή αυτή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Allais, S. (2011). What are skills? Rethinking the relationships between labour markets, social policy and skills developments”, paper presented at the Global Labour University Conference, 28-30 September 2011, *The Politics of Labour and Development*. URL: http://www.global-labour-university.org/fileadmin/GLU_conference_2011/papers/Stephanie_Allais.pdf
- Amos, S., Keiner, E., Proske, M., & Radtke, F. (2002). Globalisation: Autonomy of Education under Siege? Shifting Boundaries between Politics, Economy and Education. *European Educational Research Journal*, 1(2), 193-213. <https://doi.org/10.2304/eej.2002.1.2.1>
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: SAGE
- Day Ashley, L., Mcloughlin, C., Aslam, M., et al. (2014). *The role and impact of private schools in developing countries: a rigorous review of the evidence*. Education Rigorous Literature Review. Department for International Development
- Ελλάδα. Eurydice – European Commission. (2022). Ανάκτηση 10 Ιανουαρίου 2022, από https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/greece_el
- Eurydice (2000). *Private education in the European Union. Organisation, administration and the public authorities' role*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2022 από: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/63e08105-bbf6-4412-8ead-ab3f66a487d1>
- European Commission/EACEA/Eurydice (2018). *The Structure of the European Education Systems 2018/19: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2022 από: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-private-education-33_el
- Eurostat (2021). *Public and private expenditure in education*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022 από: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/educ_uae_fine06
- Eurostat (2022). *Quality education*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022 από: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/quality-education>
- Eurostat (2022). *Quality education - Sustainable development indicators*. Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2022 από: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/quality-education>

- European Commission (2022). EU policy in the field of vocational education and training
Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2022 από: <https://education.ec.europa.eu/el/i-politiki-tis-ee-ston-tomea-tis-epaggelmatikis-ekpaideysis-kai-katartisis>
- Georgiadou, A. (2020). State intervention in the educational processes of private schools in Greece: The idiomatic employment status of teachers. *Global Journal of Politics and Law Research*, 8(5), pp.1-12, December 2020
- Chatzipanagiotou, P. (2005). The Quality in Education in Greece. In N. Terzis, Quality in Education in Balkans. Thessaloniki: Kyriakidis Brothers S.A.
- Ganihar, N. N. (2015). A study of quality indicators from the perspective of heads of secondary schools. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 2(1). 43-52
- EUR-OP. (2001). European report on the quality of school education. Luxembourg
- Shah, S., Ghazi, S., Shahzad, S., & Ullah, I. (2015). The Impact of Quality Indicators on Quality of Primary Education in Khyber Pakhtunkhwa. *American Journal Of Humanities And Social Sciences*, 3(1), 7-12. doi: 10.11634/232907811503540
- Lung, M., Moldovan, I., & Alexandra, N. (2012). Financing Higher Education in Europe: Issues and Challenges. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*, 51, 938-942. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.08.266>
- Poutvaara, P. (2008). Public and Private Education in an Integrated Europe: Studying to Migrate and Teaching to Stay?. *Scandinavian Journal Of Economics*, 110(3), 591-608. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2008.00552.x>
- European Commission. (2000). Private education in the European Union. Eurydice Network. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php
- The World Bank (2022). *Public and private schools enrolment*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022. από: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.PRIV.PRIV.ZS>
- Tooley, J. (2002). Private Education in the European Union. *Economic Affairs*, 22(2), 54-54.

Ελληνική

Βαβουράκη, Α., Ζουγανέλη, Α., Σοφού, Ε., & Κούτρα, Χ. (2007). Ευρωπαϊκές θέσεις για την ποιότητα στην εκπαίδευση. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 33-42

Βλάχος, Δ., Δαγκλής, Ι., & Βαβουράκη, Α. (2007). Διερεύνηση της ποιότητας της εκπαίδευσης: Βασικές αρχές και σχεδιασμός της έρευνας. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 5-9

Γκόβαρης, Χ., & Ρουσσάκης, Ι. (2008). Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολιτικές στην Εκπαίδευση. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ

Δετσαρίδης, Χ. (2010). *Η επίδραση του κοινοτικού δικαίου στη νομιμότητα της διοικητικής δράσης*, ΕΔΔΔΔ 1/2010, σ. 19

Δημαρά, Α. (1986). *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε*. Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη

Eurydice (2021). *Οργάνωση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022 από: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-private-education-33_el

Eur-Lex (2022). *Αρχή αναλογικότητας*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022 από: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:proportionality>

Eurydice – European Commission. (2022). *Ελλάδα*. Ανάκτηση 10 Ιανουαρίου 2022, από https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/greece_el

Enrigenis, D., & Manitakis, A. (1986). *Η συνταγματική προστασία της ιδιωτικής επαγγελματικής ή άλλης ειδικής εκπαίδευσης*. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11728/6788>

Eurydice – European Commission. (2022). *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων*. Ανάκτηση 9 Μαρτίου 2022, από https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-qualifications-framework-33_el

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2022). *Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου 2022 από:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-33_el

- Παπαευαγγέλου Αθανάσιος, (2015) Η ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα υπό το πρίσμα του Εθνικού και Ευρωπαϊκού δικαίου. *Διδακτορική διατριβή*. ΑΠΘ, Νομική Σχολή
- Πουλής, Π. (2014). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Πουλής Π. (2000). Η διοίκηση της εκπαίδευσης και οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις : αποκέντρωση ή συγκέντρωση εξουσιών (ν. 2817/2000)
- Πουλής Π. (2008). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί*, Τόμος ΙΙ. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Πουλής Π. (2008). *Δίκαιο Ιδιωτικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας
- ΣΕΒ. 2020α. Μεταρρύθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Κλειδί για ένα νέο παραγωγικό πρότυπο με καλύτερες και περισσότερες δουλειές για τους νέους. Αθήνα
- ΣΕΒ. 2020β. Επανακατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρωπίνου δυναμικού: Οι προκλήσεις για την ενίσχυση των εργαζομένων και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων
- Σκουρής, Β. & Κουτούπα-Ρεγκάκου, Ε. (2009). *Δίκαιο της παιδείας*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2009

Νομοθεσία

- Άρθρο 20 του Κεφαλαίου Γ' «Δημόσιον Δίκαιον των Ελλήνων». Στο *Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος*. Γ' Εθνοσυνέλευση (1827). Ανάκτηση 18 Ιανουαρίου 2022, από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn09.pdf>
- Άρθρο 28, παράγραφος 4 του Κεφαλαίου Β' «Δημόσιον ή Κοινόν Δίκαιον των Ελλήνων». Στο *Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος*. Ε' Εθνοσυνέλευση (1832). Ανάκτηση 18 Ιανουαρίου 2022, από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn11.pdf>.
- Βασιλικό Διάταγμα. *Περί συστάσεως Νηπιαγωγείων*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος (ΦΕΚ 68/Α'/23-5-1896)
- Βουλή των Ελλήνων (2010). *Σύνταγμα της Ελλάδας*. Ανάκτηση 19 Ιανουαρίου 2022, από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/8c3e9046-78fb-48f4-bd82-bbba28ca1ef5/SYNTAGMA.pdf>
- Νόμος 1566/1985. *Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 167/Α'/30-9-1985)
- Νόμος 4485/2017. *Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 114/Α'/4-8-2017)
- Νόμος 4589/2019. *Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 13/Α'/29-1-2019)
- Νόμος 4610/2019. *Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 70/Α'/7-5-2019)
- Νόμος 4653/2020. *Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 12/Α'/24-1-2020)
- Νόμος 4713/2020. *Εκσυγχρονισμός της ιδιωτικής εκπαίδευσης και άλλες επείγουσες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 147/Α'/29-7-2020)
- Νόμος 2525/1997. *Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 188/Α'/23-9-1997)

- Νόμος 4485/2017. *Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 114/Α'/4-8-2017)
- Νόμος 682/1977. *Περί Ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαιδύσεως και Σχολικών Οικοτροφείων*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 244/Α'/1-9-1977).
- Νόμος 1566/1985. *Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 167/Α'/30-9-1985)
- Νόμος 2525/1997. *Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 188/Α'/23-9-1997)
- Νόμος 4093/2012. *Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 222/Α'/12-11-2012)
- Νόμος 4635/2019. *Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 167/Α'/30-10-2019)
- Νόμος 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 254/Α'/21-12-2020)
- Ν. 2525/1997,. (1997). *Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ
- Ν.4823/2021, (2021). *Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Υ.ΠΑΙ.Θ
- Σύνταγμα της Ελλάδας 1975/1986/2001/2008/2019 (Φ.Ε.Κ. 187/ Α'/28.11.2019)
- 682/1977, (Φ.Ε.Κ. 244/Α'/01-09-1977)
- 309/1976, (Φ.Ε.Κ. 100/Α'/30-04-1976)
- Υπουργική Απόφαση 79942/ΓΔ4. *Εγγραφές, μετεγγραφές, φοίτηση και θέματα οργάνωσης της σχολικής ζωής στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 2005/Β'/31-5-2019)